

НАЦРТ ЗАКОНА О ПРАВИМА БОРАЦА, ВОЈНИХ ИНВАЛИДА, ЦИВИЛНИХ ИНВАЛИДА РАТА И ЧЛАНОВА ЊИХОВИХ ПОРОДИЦА

Глава I ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

1. Предмет закона

Члан 1.

Овим законом уређују се посебна права и услови за остваривање права бораца, ратних и мирнодопских војних инвалида, цивилних инвалида рата, чланова породица палих и умрлих бораца и умрлих војних инвалида и лица које је погинуло или умрло у војсци у миру, чланова породица умрлих цивилних инвалида рата и цивилних жртава рата.

Члан 2.

Новчана примања по овом закону су вид накнаде штете.
На новчана примања утврђена овим законом не плаћају се порези или друге дажбине предвиђене општим прописима по основу личних или других прихода грађана.

Члан 3.

Средства за остваривање и коришћење права прописаних овим законом обезбеђују се у буџету Републике Србије.

2. Дефиниције

1) Борац

Члан 4.

Борац је држављанин Републике Србије који је:

- као припадник оружаних снага СФРЈ вршио војне дужности или друге дужности за војне циљеве или за друге циљеве државне безбедности у оружаним акцијама од 17. августа 1990. године до 27. априла 1992. године, а за припаднике оружаних снага СФРЈ стационираних на територији Босне и Херцеговине – до 19. маја 1992. године, ради одбране суверенитета, независности и територијалне целокупности Социјалистичке Федеративне Републике Југославије;
- вршио војне дужности или друге дужности у вези са учествовањем у оружаном акцији предузетој за време мира после 27. априла 1992. године ради одбране суверенитета, независности и територијалне целокупности Савезне Републике Југославије, Државне заједнице Србија и Црна Гора, односно Републике Србије, до ступања на снагу овог закона;

- вршио војне дужности или друге дужности за војне циљеве или за циљеве државне безбедности у вези са учествовањем у рату у Савезној Републици Југославији од 24. марта до 26. јуна 1999. године;
- у рату или оружаним акцијама предузетим за време мира вршио војне дужности или друге дужности ради одбране суверенитета, независности, територијалне целокупности и уставног уређења Републике Србије, после ступања на снагу овог закона.

Члан 5.

Борац је и странац који је учествовао у рату или оружаним акцијама под околностима из члана 4. тач. 3) и 4), под условом да својство борца не може остварити од стране друге државе.

Члан 6.

Лице које је добровољно ступило у рат, односно у оружане акције предузете за време мира, може се сматрати борцем, у смислу овог закона, уколико се по ступању прикључило регуларним војним или полицијским јединицама.

Лице које за време рата, односно оружаних акција извршава радне обавезе по одлукама надлежних органа не сматра се борцем по овом закону.

2) Војни инвалид

Члан 7.

Војни инвалид, у смислу овог закона, је ратни војни инвалид и мирнодопски војни инвалид.

а) Ратни војни инвалид

Члан 8.

Ратни војни инвалид је држављанин Републике Србије који је задобио рану, повреду, озледу или болест, због које је наступило оштећење његовог организма најмање за 20%, и то:

- у вршењу војне дужности или друге дужности за војне циљеве са оружјем у рату или у оружаном акцији предузетој за време мира, под околностима из члана 4. овог закона;
- при вршењу војних дужности у иностранству која је у оружаном сукобу ако га је на вршење тих дужности упутио надлежни војни орган у оквиру међународних обавеза Републике Србије и у оквиру препорука или одлука Уједињених нација;
- за време ратног заробљеништва у које је доспео као борац из члана 4. овог закона, односно као лице из тачке 2) овог члана.

Држављанство Републике Србије као услов прописан ставом 1. овог члана подразумева постојање тог држављанства и у време када је настало оштећење његовог организма, као и у време подношења захтева за признавање својства ратног војног инвалида. Овај услов испуњава и лице из члана 4. овог

закона које је у време настанка оштећења његовог организма имало држављанство друге републике СФРЈ, које је пре 27. априла 1992. године имало пребивалиште на територији Републике Србије и које је накнадно стекло држављанство Републике Србије.

Члан 9.

Ратни војни инвалид је лице из члана 8. овог закона, код кога је постојала болест која се погоршала под околностима из члана 8. овог закона, због које је наступило оштећење његовог организма најмање за 20%.

Члан 10.

Ратни војни инвалид је и странац код кога је наступило оштећење организма под околностима из члана 4. тач. 3) и 4) овог закона, ако својство ратног војног инвалида по том основу не може остварити од стране друге државе.

б) Мирнодопски војни инвалид

Члан 11.

Мирнодопски војни инвалид је држављанин Републике Србије који је у миру у својству војника на служењу војног рока са оружјем или у својству војника који добровољно служи војни рок са оружјем у јединицама и установама Војске Србије (у даљем тексту: Војска), ученик односно кадет војношколске установе, слушалац школе за резервне официре и лице у резервном саставу на дужности у Војсци, у вршењу војне службе или дужности у вези с том службом, без своје кривице, задобио рану, повреду или озледу због које је наступило оштећење његовог организма најмање за 20%.

Изузетно од става 1. овог члана, мирнодопски војни инвалид је и држављанин Републике Србије код кога је наступило оштећење организма од најмање 20% услед ране, повреде или озледе коју је задобио без своје кривице у миру, као лице које извршава војну обавезу у цивилној служби, за време гађања ватреним оружјем или других облика војне обуке који по својој природи могу изазвати повећану опасност за оштећење организма, ако су ти облици обуке предвиђени програмима обуке ових лица и ако је обуку планирао, организовао и контролисао орган војске или други надлежни државни орган одређен посебним прописом.

Члан 12.

Мирнодопски војни инвалид је и држављанин Републике Србије код кога је наступило оштећење организма најмање за 20% услед ране, повреде или озледе коју је задобио без своје кривице за време обуке за учешће у одбрани у организацијама које одреди надлежни орган ако је обуку планирао, организовао и

контролисао орган Војске и ако се обука изводи по позиву надлежног органа, као и за време гађања ватреним оружјем и других облика војне обуке који по својој природи могу изазвати повећану опасност за оштећење организма, а који су предвиђени програмом обавезне обуке.

Члан 13.

Мирнодопски војни инвалид је држављанин Републике Србије који је у миру, као лице из члана 11. овог закона без своје кривице, задобио болест која је у узрочној вези са вршењем војне службе или дужности у вези с том службом, због чега је наступило оштећење његовог организма најмање за 60%.

Мирнодопски војни инвалид је и држављанин Републике Србије код кога је под околностима и условима из става 1. овог члана, услед погоршања болести која је постојала пре ступања у Војску, наступило оштећење организма најмање за 60%.

Члан 14.

Мирнодопски војни инвалид који стекне права по овом закону по основу болести и користи их најмање пет година, након којих се стање побољша и проценат инвалидитета смањи испод процента одређеног у члану 13. овог закона, задржава својство мирнодопског војног инвалида и користи права према смањеном проценту инвалидитета, под условом да утврђено оштећење организма није мање од 20%.

Члан 15.

Мирнодопски војни инвалид који накнадно испуни услове за стицање и својства ратног војног инвалида, стиче својство ратног војног инвалида, а инвалидитет му се утврђује према укупном оштећењу организма по оба основа.

Члан 16.

Нехат се не сматра кривицом у смислу одредаба чл. 11. до 13. овог закона.

Члан 17.

Прописима којима се уређује одбрана земље и вршење службе у Војсци утврђује се шта се сматра служењем војног рока, вршењем војне службе или дужности у вези с том службом и другим облицима оспособљавања грађана за учешће у одбрани, шта се сматра извршавањем радне обавезе за време рата, односно оружаних акција, као и ко се сматра учеником, односно кадетом војношколске установе, слушаоцем школе за резервне официре, лицем у резервном саставу, односно лицем на професионалној војној служби.

3) Цивилни инвалид рата

Члан 18.

Цивилни инвалид рата је цивилно лице, држављанин Републике Србије, код кога је наступило оштећење организма најмање за 50% услед ране, повреде или озледе, која је:

- задобијена злостављањем или лишењем слободе од стране непријатеља за време рата, у току извођења ратних операција, од заосталог ратног материјала или непријатељских диверзантских и терористичких акција, на територији Републике Србије, уколико је у време настанка оштећења организма имао држављанство Републике Србије и пребивалиште на територији Републике Србије;
- задобијена у терористичком нападу у иностранству на дипломатске или конзуларне представнике Републике Србије;
- задобијена у терористичком нападу у иностранству у дипломатско-конзуларном представништву Републике Србије.

4) Цивилна жртва рата

Члан 19.

Цивилна жртва рата је држављанин Републике Србије који је као цивилно лице изгубио живот или нестао под околностима из члана 18. овог закона.

5) Породица палог борца

Члан 20.

Породица палог борца је породица лица које је погинуло, умрло или нестало под околностима из чл. 4. и 8. овог закона или је умрло од последица ране, повреде, озледе или болести задобијене под тим околностима у року од годину дана од дана престанка учешћа у рату, односно оружаног акцији.

Чланови породице палог борца који могу остварити права по овом закону јесу:

- супружник;
- деца рођена у браку или ван брака и усвојена деца, као и пасторчад коју је пали борац издржавао;
- родитељи, односно усвојитељи;
- очух и маћеха који су палог борца издржавали или које је пали борац издржавао;
- деда и баба палог борца који су палог борца издржавали или које је пали борац издржавао.

Ванбрачни партнер изједначен је са супружником палог борца уколико пали борац није био у брачној заједници, уколико је са палим борцем до његове смрти живео у ванбрачној заједници и уколико је са њим имао деце.

6) Породица умрлог војног инвалида и лица које је погинуло или умрло у Војсци у миру

Члан 21.

Породица умрлог војног инвалида је породица умрлог лица које је остварило својство војног инвалида I до VII групе.

Породица лица које је погинуло или умрло у Војсци у миру, је породица лица погинулог или умрлог од последица оштећења организма насталих под околностима наведеним у чл. 11. до 13. овог закона у Војсци или у року од годину дана од дана отпуштања из Војске.

Чланови породице лица из ст. 1. и 2. овог члана који могу остварити права по овом закону, јесу:

- супружник;
- деца рођена у браку или ван брака и усвојена деца, као и пасторчад коју је војни инвалид, односно погинуло или умрло лице издржавало
- родитељи односно усвојитељи, очух и маћеха који су војног инвалида односно погинуло или умрло лице издржавали или које је он издржавао;
- деда и баба који су војног инвалида односно погинуло или умрло лице издржавали.

7) Породица умрлог цивилног инвалида рата и цивилне жртве рата

Члан 22.

Чланови породице умрлог цивилног инвалида и цивилне жртве рата који могу остварити права по овом закону јесу:

- супружник;
- деца рођена у браку или ван брака и усвојена деца, као и пасторчад коју је цивилни инвалид рата, односно цивилна жртва рата, издржавао;
- родитељи односно усвојитељи, очух и маћеха који су цивилног инвалида рата, односно цивилну жртву рата издржавали или које је он издржавао.

8) Ужа породица

Члан 23.

Чланови уже породице, у смислу овог закона, јесу:

- супружник;
- деца рођена у браку или ван брака, усвојена деца и пасторчад.

9) Постојање ванбрачне заједнице и издржавање

Члан 24.

Поред осталих услова, када су у питању ванбрачни партнер, као и други чланови породица из чл. 20. до 22. овог закона за које је као услов прописана чињеница издржавања, ради остваривања права прописаних овим законом по основу лица по коме се признаје право, право се може признати уколико су испуњени и следећи услови:

- да је постојање ванбрачне заједнице утврђено у ванпарничном судском поступку;
- да је постојање издржавања утврђено у судском поступку по прописима којима се уређују породични односи.

Глава II

ПРАВА И УСЛОВИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА

Члан 25.

Права по овом закону су:

- 1) лична инвалиднина;
- 2) породична инвалиднина;
- 3) додатак за негу;
- 4) ортопедски додатак;
- 5) здравствена заштита;
- 6) медицинско-техничка помагала;
- 7) бањско-климатски опоравак;
- 8) месечно новчано примање;
- 9) накнада трошкова смештаја у установу социјалне заштите;
- 10) професионална рехабилитација и друга права у вези са професионалном рехабилитацијом;
- 11) инвалидски додатак;
- 12) новчана накнада за набавку путничког моторног возила;
- 13) приоритет при упису у образовне установе;
- 14) приоритет при додели стипендија и смештаја у ђачке, односно студентске домове;
- 15) приоритет у решавању законом утврђених права и интереса;
- 16) право на олакшице у остваривању комуналних услуга;
- 17) право на приоритет у запошљавању;
- 18) право на решавање стамбених потреба;
- 19) право на посебан пензијски стаж;

- 20) пореске и царинске олакшице;
- 21) накнада трошкова путовања;
- 22) бесплатна и повлашћена возња;
- 23) право на легитимацију;
- 24) право на почасно место на државним свечаностима;
- 25) право на помоћ у случају смрти.

1. Одређивање и усклађивање новчаних износа права

Члан 26.

Лична инвалиднина, породична инвалиднина, додатак за негу, ортопедски додатак, инвалидски додатак и месечно новчано примање, одређују се у месечним износима и доспевају након што решење о признатом праву постане правноснажно.

Износи новчаних примања из става 1. овог члана усклађују се месечно са кретањем (раст и пад) просечне зараде без пореза и доприноса у Републици Србији према податку републичког органа надлежног за послове статистике.

Члан 27.

Основ за одређивање новчаних износа личне инвалиднине, породичне инвалиднине, додатка за негу, ортопедског додатка, месечног новчаног примања, инвалидског додатка ратног војног инвалида у радном односу, инвалидског додатка незапосленог ратног војног инвалида, једнократне помоћи у случају смрти и накнаде трошкова сахране, јесте износ просечне месечне зараде по запосленом без пореза и доприноса у Републици Србији за месец који претходи месецу за који се врши исплата (у даљем тексту: основ) према податку републичког органа надлежног за послове статистике.

Члан 28.

Министар надлежан за послове борацко-инвалидске заштите (у даљем тексту: надлежни министар) утврђује номиналне износе примања из члана 27. овог закона, према податку републичког органа надлежног за послове статистике.

2. Остваривање својства борца

Члан 29.

Борац из члана 4. овог закона разврстава се, према времену и територији војног ангажовања, у следеће категорије:

- борац I категорије (борац са ангажовањем преко 300 дана или борац из члана 4. тачка 3) овог закона са ангажовањем 78 и више дана на територији Аутономне покрајине Косово и Метохија или борац коме је признато својство ратног војног инвалида, без обзира на дужину његовог ангажовања);
  - борац II категорије (борац са ангажовањем од 51 до 300 дана);

- борац III категорије (борац са ангажовањем до 50 дана).

Као време ангажовања у смислу става 1. овог члана сматра се и време које је борац након укључења у састав војне или друге јединице провео на стационарном лечењу, као и време које је борац провео у заробљеништву у које је доспео под околностима из члана 4. овог закона.

Члан 30.

Решењем којим се утврђује ствојство борца врши се разврставање борца у категорије сходно члану 29. став 1. овог закона.

3. Лична инвалиднина

Члан 31.

Право на личну инвалиднину има војни инвалид и цивилни инвалид рата, у складу са овим законом.

Војни инвалид и цивилни инвалид рата, ради остваривања права из става 1. овог члана, разврстава се у групу инвалидитета према степену оштећења организма израженом у проценту.

Процент инвалидитета одређује се трајно или привремено, сразмерно оштећењу организма које је настало као последица ране, повреде, озледе или болести задобијене под околностима утврђеним овим законом.

Привремени проценат инвалидитета утврђује се ако постоје изгледи да ће се оштећење организма у знатној мери побољшати применом било ког медицинског средства (оперативне интервенције, физикалне терапије и рехабилитације, медикаментозно лечење и др.).

Ако је инвалидитет настао као последица више рана, повреда, озледа или болести, утврђује се проценат инвалидитета појединачно за свако оштећење организма, а укупан инвалидитет се не утврђује сабирањем појединачних процената инвалидитета, већ тако што се као основ узима оштећење које повлачи највећи проценат, па се тај проценат повећава за одговарајући проценат, с обзиром на утицај осталих оштећења на цео организам, и то само ако свако од тих оштећења повлачи инвалидитет од по 20%. Начин утврђивања војног инвалидитета у овим случајевима прописане се подзаконским актом.

За одређивање процента инвалидитета узимају се у обзир и оштећења организма настала услед употребе стандардних лекова, операција и других терапеутских подухвата ради лечења од рана, повреда, озледа и болести задобијених под околностима предвиђеним овим законом и ношења медицинско-

техничких помагала, губитак или тешко оштећење парног органа ако је други парни орган изгубљен или тешко оштећен услед последица ране, повреде, озледе или болести задобијене под околностима утврђеним овим законом, околности под којима је код малолетника и ратних заробљеника наступило оштећење организма услед психосоматских оштећења и поремећаја, као и пол инвалида.

Члан 32.

Својство војног инвалида и својство цивилног инвалида рата на основу оштећења организма које је настало услед ране, повреде или озледе може се утврдити само ако је рана, повреда или озледа оставила видне трагове.

Видним траговима, у смислу става 1. овог члана, сматрају се јасно видљиви трагови на површини тела и видљива оштећења унутрашњих органа утврђена одговарајућим дијагностичким методама.

Члан 33.

При утврђивању процента војног инвалидитета лицима код којих је под околностима из члана 9. и члана 13. став 2. овог закона наступило оштећење организма услед погоршања болести прописаних подзаконским актима донетим на основу овог закона, узима се одговарајући проценат од целокупног оштећења организма, с обзиром на природу болести и њен развитак, трајање и тежину ратних напора, односно напора при вршењу војне службе, као и друге околности које су утицале на болест.

Процент војног инвалидитета утврђен коначним решењем по одредби става 1. овог члана на основу погоршања болести, који је одређен при првом утврђивању војног инвалидитета, не може се касније повећати без обзира на даље погоршање оштећења организма.

Члан 34.

Према проценту инвалидитета војни инвалиди разврставају се у десет група војног инвалидитета (од I до X), и то:

I група – инвалиди са 100% инвалидитета којима је за редован живот потребна нега и помоћ;

II група – инвалиди са 100% инвалидитета;

III група – инвалиди са 90% инвалидитета;

IV група – инвалиди са 80% инвалидитета;

V група – инвалиди са 70% инвалидитета;

VI група – инвалиди са 60% инвалидитета;

VII група – инвалиди са 50% инвалидитета;

VIII група – инвалиди са 40% инвалидитета;

IX група – инвалиди са 30% инвалидитета;

X група – инвалиди са 20% инвалидитета.

Према проценту инвалидитета цивилни инвалиди рата разврставају се у седам група инвалидитета (од I до VII), и то:

I група – инвалиди са 100% инвалидитета којима је за редован живот потребна нега и помоћ;

II група – инвалиди са 100% инвалидитета;

III група – инвалиди са 90% инвалидитета;

IV група – инвалиди са 80% инвалидитета;

V група – инвалиди са 70% инвалидитета;

VI група – инвалиди са 60% инвалидитета;

VII група – инвалиди са 50% инвалидитета.

Члан 35.

Лична инвалидна одређује се према групи инвалидитета.
Месечни износ личне инвалидине одређује се у проценту од основа и износи за:

1)	I групу	180,00%
2)	II групу	131,40%
3)	III групу	99,00%
4)	IV групу	73,80%

5)	V групу	52,20%
6)	VI групу	32,40%
7)	VII групу	23,40%
8)	VIII групу	14,40%
9)	IX групу	12,60%
10)	X групу	10,80%

4. Породична инвалиднина

Члан 36.

Право на породичну инвалиднину могу остварити чланови породица наведених у члану 20. ст. 2. и 3. и члану 21. став 3. овог закона, ако имају држављанство Републике Србије и под условима прописаним овим законом.

Члан 37.

Право на породичну инвалиднину има удова – кад наврши 45 година живота или удовац – кад наврши 50 година живота, као и пре навршене 45, односно 50. године живота, ако су неспособни за рад у складу са чланом 151. став 6. овог закона.

Ако ужу породицу сачињавају супружник са једним дететом или са више деце, супружник има право на породичну инвалиднину као сауживалац са њима, без обзира на услове из става 1. овог члана и то док и једно од те деце има право на породичну инвалиднину.

Члан 38.

Право на породичну инвалиднину има дете, усвојеник и пасторче до навршене 15. године живота.

После навршених 15 година живота лице из става 1. овог члана има право на породичну инвалиднину и она му припада до завршетка редовног школовања у смислу овог закона, али најдоцније до навршене 20. године живота, ако похађа акредитовану, односно верификовану средњу школу, као и до 27.

године живота (дете палог борца), односно до 26. године живота (дете умрлог војног инвалида) ако похађа акредитовану високошколску установу, односно акредитовани студијски програм, закључно са трећим степеном студија.

Лице из става 1. овог члана старије од 15 година живота које није на редовном школовању има право на породичну инвалиднину ако је неспособно за рад – за време док та неспособност траје, под условом да је основ који је изазвао ту неспособност наступио пре навршене 15. године, односно 26. године живота, а код детета палог борца пре 27. године живота.

Члан 39.

Сматра се да се дете налази на редовном школовању у смислу члана 38. став 2. овог закона уколико редовно похађа основну или средњу школу у складу са прописима који уређују основно и средње образовање и ако има статус студента првог, другог или трећег степена студија у складу са прописима који уређују високо образовање.

У току школовања права по овом закону припадају само уколико се једна година истог степена школовања упише највише два пута. Детету које заврши задњу школску годину студија, права по овом закону припадају до дипломирања, а најдуже до годину дана од дана завршетка задње школске године студија.

После завршетка школовања на једној установи из области образовања и васпитања дете не може остваривати права по овом закону ако поново упише исту или другу установу истог или нижег степена образовања.

Дете на школовању, коме је одобрено мировање права и обавеза, на вишој или високошколској установи, право на породичну инвалиднину задржава само у случајевима када му је мировање права и обавеза одобрено услед личне болести која га је спречила да се школује, а што се утврђује на основу налаза и мишљења лекарских комисија из члана 151. овог закона.

Члан 40.

Право на породичну инвалиднину остварују само чланови породице који испуњавају прописане услове и то чланови уже породице лица по основу кога се остварује право – с једне стране и родитељи или усвојитељи, очух, маћеха, односно деда и баба – с друге стране.

Чланови породице палог борца из члана 20. став 2. тачка 3) овог закона и чланови породице војног инвалида од I до VII групе, односно лица које је погинуло или умрло у Војсци или умрло у року од годину дана од дана отпуштања из Војске из члана 21. став 3. тачка 3) овог закона имају право на породичну инвалиднину иако су чланови уже породице остварили ово право.

Члан 41.

Ако право на породичну инвалиднину користи више чланова породице у оквиру једне групе сродника наведених у члану 40. овог закона, породичну инвалиднину остварују као сауживаоци.

Износ породичне инвалиднине када право остварују сауживаоци утврђује се тако што једном од сауживалаца припада износ породичне инвалиднине из чл. 47, 48. и 49. овог закона, а осталим сауживаоцима припада по 50% од овог износа. Овако утврђен укупан износ породичне инвалиднине сауживаоцима припада у једнаком деловима.

Члан 42.

Усвојитељ или очух, односно маћеха из члана 20. став 2. тач. 3) и 4) и члана 21. став 3. тачка 3) овог закона остварује право на породичну инвалиднину, ако родитељ није вршио родитељско право према лицу од кога изводе право на породичну инвалиднину, односно ако родитељ није вршио родитељско право према том лицу, у складу са прописима који уређују породичне односе.

Члан 43.

Деда и баба палог борца, лица које је погинуло или умрло у војсци у миру и умрлог војног инвалида од I до VII групе имају право на породичну инвалиднину ако породичну инвалиднину не остварују чланови породице из члана 20. став 2. тач. 1), 2), 3) и 4) овог закона, односно из члана 21. став 3. тач. 1), 2) и 3). Ако породицу сачињавају деда и баба по оцу и деда и баба по мајци, право на породичну инвалиднину имају деда и баба који су се старали о подизању и васпитању лица од којег изводе право, односно деда и баба које је то лице издржавало.

Члан 44.

Члан породице који испуњава услове за признање права на породичну инвалиднину по два или више лица, има право на породичну инвалиднину у несмањеном износу по сваком од тих лица, с тим да право на увећану породичну инвалиднину из члана 52. овог закона може остварити само по једном лицу.

Члан 45.

Војни инвалид, односно цивилни инвалид рата, уколико испуњава услове, поред личне инвалиднине и других права по том основу, може остварити и право на породичну инвалиднину по основу члана породице палог борца или умрлог војног инвалида.

Члан 46.

Породична инвалиднина признаје се као:

- а) породична инвалиднина по палом борцу,
- б) породична инвалиднина по лицу које је погинуло или умрло у Војсци,
- в) породична инвалиднина по умрлом војном инвалиду,
- г) породична инвалиднина по умрлом војном инвалиду који је користио додатак за негу,
- д) додатак за родитеља палог борца,
- ђ) увећана породична инвалиднина.

а) Породична инвалиднина по палом борцу

Члан 47.

Породична инвалиднина за корисника који је то право остварио као члан породице лица из члана 20. став 1. овог закона, износи 108,00% од основа.

*б) Породична инвалиднина по лицу које је погинуло или умрло
у Војсци у миру*

Члан 48.

Породична инвалиднина за корисника који је то право остварио као члан породице војника или лица у резервном саставу који је погинуо или умро од последица ране, повреде, озледа или болести задобијене за време вршења војних дужности у миру у Војсци задобијених под околностима из чл. 11. до 13. овог закона или је умрло од последица задобијених рана, повреда или озледа под овим околностима у року од годину дана од престанка војног ангажовања износи 108,00% од основа.

в) Породична инвалиднина по умрлом војном инвалиду

Члан 49.

Породична инвалиднина по умрлом војном инвалиду од I до VII групе износи 18% од основа.

*г) Породична инвалиднина по умрлом војном инвалиду који је користио додатак
за негу*

Члан 50.

Члан породице који је пружао негу и помоћ војном инвалиду од I до IV групе иза његове смрти има право на породичну инвалиднину у износу 48% од основа, без права на породичну инвалиднину из члана 49. овог закона.

Право из става 1. овог члана, у складу са чланом 24. овог закона, може остварити само један члан породице из члана 21. овог закона који је са корисником живео у заједничком домаћинству и старао се о њему.

Изузетно од члана 41. став 2. овог закона, у случају из ст. 1. и 2. овог члана, уколико право на породичну инвалиднину остварују као сауживаоци више чланова породице умрлог војног инвалида који је остваривао додатак за негу, члан породице који је војном инвалиду пружао негу и помоћ има право на породичну инвалиднину у износу 48% од основа, а остали сауживаоци имају право на породичну инвалиднину у износу од по 9% од основа.

д) Допатак за родитеља палог борца

Члан 51.

Родитељ палог борца који није имао друге деце, као и родитељ палог борца који је имао више деце и коме су остала деца изгубила живот као цивилне жртве рата, поред права на породичну инвалиднину у износу из члана 48. овог закона, има и право на додатак за родитеља палог борца у износу 54% од основа.

Ако услове за признавање права на додатак за родитеља палог борца испуњавају оба родитеља – као сауживаоци породичне инвалиднине, увећање породичне инвалиднине из става 1. овог члана износи 81% од основа и припада им на равне делове.

ђ) Увећана породична инвалиднина

Члан 52.

Право на увећану породичну инвалиднину, поред права на породичну инвалиднину из члана 47. овог закона, односно и поред права на додатак за родитеља палог борца из члана 51. овог закона, имају:

- родитељ палог борца који није имао друге деце,
  - супружник палог борца који нема деце,
- родитељ, односно супружник палог борца који има једно или више деце палог борца која су неспособна за рад у складу са чланом 151. став 6. овог закона, под условом да је основ који је изазвао неспособност за рад наступио пре 15. године живота детета, односно пре навршених 26. година живота ако је дете било на школовању а код детета палог борца пре 27. године живота;
  - дете палог борца;
- корисници породичне инвалиднине по два или више пала борца.

Увећана породична инвалиднина из става 1. овог члана износи 63% од основа.

Ако више лица из става 1. овог члана испуњавају услове за признавање права на породичну инвалиднину као сауживаоци, увећана породична инвалиднина у износу из става 2. овог члана припада сваком од њих.

5. Допатак за негу

Члан 53.

Право на додатак за негу имају:

- војни инвалид и цивилни инвалид рата I групе;
- војни инвалид и цивилни инвалид рата II, III и IV групе код којег постоји било које оштећење организма које је, заједно са утврђеним инвалидитетом по основу овог закона, једнако оштећењу организма војног инвалида I групе;
- корисник права на месечно новчано примање по основу признатог својства војног инвалида и корисника породичне инвалиднине, код кога постоји оштећење организма једнако оштећењу организма војног инвалида I групе коме припада додатак за негу или су потпуно неспособни за обављање основних животних потреба и којима је неопходна стална нега и помоћ другог лица.

Члан 54.

Лица из члана 53. овог закона, ради остваривања права на додатак за негу, разврставају се у четири степена, и то:

- у први степен – војни инвалиди и цивилни инвалиди рата I групе који су потпуно неспособни за обављање основних животних потреба и којима је неопходна непрекидна нега и помоћ другог лица;
- у други степен – војни инвалиди и цивилни инвалиди рата I групе који нису разврстани у први степен, као и војни инвалиди и цивилни инвалиди рата II, III и IV групе који су потпуно неспособни за обављање основних животних потреба и којима је неопходна непрекидна нега и помоћ другог лица;
- у трећи степен – војни инвалиди и цивилни инвалиди рата II, III и IV групе код којих постоји било које оштећење организма које је заједно са утврђеним инвалидитетом по основу овог закона једнако оштећењу организма војног инвалида I групе коме припада додатак за негу;
  - у четврти степен – корисници из члана 53. тачка 3) овог закона.

Члан 55.

Додатак за негу одређује се у проценту од основа и износи:

- за први степен 180,00%;
- за други степен 118,00%;
- за трећи степен 82,80%;
- за четврти степен 36,00%.

Кориснику додатка за негу не исплаћује се овај додатак док се налази на лечењу у стационарној здравственој организацији или у установи социјалне заштите у којој су му обезбеђени потребна нега и помоћ преко 60 дана.

Члан 56.

Војни инвалид корисник додатка за негу I, II или III степена има право на накнаду износа који је, као обвезник плаћања доприноса за обавезно социјално осигурање, платио за лице које му пружа негу са којим је закључио уговор о раду, у

складу са прописима о раду, односно други уговор у складу са законом, уколико је корисник по основу овог уговора претходно платио све доприносе и порезе у складу са прописима који уређују ову област.

Висина основице у односу на коју се утврђује накнада доприноса из става 1. овог члана не може бити већа од износа додатка за негу који је војном инвалиду признат.

6. Ортопедски додатак

Члан 57.

Право на ортопедски додатак има војни инвалид и цивилни инвалид рата I до VI групе коме је својство војног инвалида, односно цивилног инвалида рата признато по основу оштећења организма које је проузроковало ампутацију екстремитета или тешко оштећење функције екстремитета, као и због потпуног губитка вида на оба ока.

Оштећења организма из става 1. овог члана разврставају се у четири степена, према тежини, врсти и узроку оштећења.

Члан 58.

Ортопедски додаток одређује се у проценту од основа и износи:

- за први степен 52,2%;
- за други степен 39,6%;
- за трећи степен 25,2%;
- за четврти степен 12,6%.

Ортопедски додаток из става 1. тачка 1) овог члана повећава се за 25% инвалиду код кога постоје два или више оштећења првог степена и износи 65% од основа.

7. Здравствена заштита

Члан 59.

Борац, ратни војни инвалид, мирнодопски војни инвалид, цивилни инвалид рата, корисник породичне инвалиднине, корисник месечног новчаног примања, као и чланови њихових породица, у смислу одредаба овог закона, остварују право на здравствену заштиту у складу са прописима којима се уређује здравствено осигурање.

8. Медицинско-техничка помагала

Члан 60.

Војни инвалид у смислу овог закона, остварује право на медицинско техничка помагала у складу са прописима којима се уређује здравствено осигурање.

Изузетно од става 1. овог члана, за оштећења организма по основу којих му је признато својство војног инвалида право на протезе за горње и доње екстремитете, ортозе и инвалидска колица признаје се у обиму, стандарду и садржини коју прописује надлежни министар.

Право из става 2. овог члана војни инвалид остварује на терет средстава буџета Републике Србије, ако за исто оштећење организма помагало није остварио по прописима којима се уређује здравствено осигурање.

9. Бањско-климатски опоравак

Члан 61.

Војни инвалид има право на бањско-климатски опоравак.

Члан 62.

Бањско-климатски опоравак, у смислу овог закона, јесте опоравак на који се упућују корисници из члана 61. овог закона у циљу побољшања њиховог општег здравственог стања.

Члан 63.

Бањско-климатски опоравак спроводи се на основу уговора о бањско-климатском опоравку лица из члана 61. овог закона који закључује надлежни министар са специјалним болницама за рехабилитацију на територији Републике Србије у складу са индикационим подручјима и планом мрежа ових организација.

Уговорима из става 1. овог члана нарочито се утврђују обим и квалитет услуга које те организације пружају корисницима, цене тих услуга и друга међусобна права и обавезе.

Члан 64.

Бањско-климатски опоравак спроводи се по посебном програму.

10. Месечно новчано примање

Члан 65.

Право на месечно новчано примање има војни инвалид, цивилни инвалид рата, корисник породичне инвалиднине, члан породице умрлог цивилног инвалида рата и члан породице цивилне жртве рата.

Члан 66.

Лице из члана 65. овог закона има право на месечно новчано примање под следећим условима:

- да је држављанин Републике Србије и има једино пребивалиште на територији Републике Србије;
  - да је материјално необезбеђен;
  - да је неспособан за рад;
- да не остварује право на инвалидски додатак по овом закону;
- да не остварује стално месечно новчано примање или изузетно месечно новчано примање по овом закону, као права задржана прелазним и завршним одредбама овог закона.

Члан 67.

Материјално необезбеђеним, у смислу члана 66. алинеја 2. овог закона, сматра се лице које:

- није у радном односу;
- није оснивач ни члан привредног друштва, нити је оснивач или члан друге организације која остварује профит;
- не обавља самосталну делатност, односно није предузетник, (осим ако се ради о лицу које остварује приход од обављања пољопривредне делатности и шумарства са земљишта површине до пет хектара);
  - не остварује накнаду за време незапослености;
- уколико је остварио накнаду због престанка радног односа да је истекло онолико месеци колико се добија када се износ накнаде подели са износом минималне цене рада из месеца у коме је престао радни однос, рачунајући од престанка радног односа;
  - не оставује новчану накнаду у вези са професионалном рехабилитацијом;
- није остварио материјалну подршку путем новчане социјалне помоћи и других права по прописима у области социјалне заштите;

- не остварује право власништва или плодуживања на пољопривредном земљишту површине више од пет хектара;
- уколико остварује пензију да иста није већа од најнижег износа пензије по основу радног односа из претходне године.

Члан 68.

Неспособним за рад, у смислу члана 66. алинеја 3. овог закона, сматра се:

- лице код којег постоји потпун губитак радне способности у смислу прописа о пензијском и инвалидском осигурању;
- дете до навршене 15. године живота и дете на редовном школовању под условима из члана 39. овог закона, као и дете старије од 15 година живота које није на школовању а неспособно је за рад, под условом да је основ који је изавао ту неспособност наступио пре његове 15. године живота;
- удовац млађи од 65 година живота, односно удовица млађа од 60 година живота који има дете млађе од 15 година живота или старије дете неспособно за рад, под условом да је основ који је изазвао ту неспособност наступио пре његове 15 године живота, ако се стара о детету и са њим живи у заједничком домаћинству.

Члан 69.

Приход од утицаја на утврђивање износа месечног новчаног примања је износ пензије коју корисник лично остварује по било ком основу.

Члан 70.

Месечно новчано примање одређује се у проценту од основа и износи:

- 65% од основа – уколико корисник не остварује пензију;
- 35% од основа – уколико корисник остварује пензију.

Члан 71.

Ако корисник испуњава услове за остваривање права на месечно новчано примање по више основа, припада му износ месечног новчаног примања само по једном основу.

Члан 72.

Супружник и деца као сауживаоци породичне инвалиднине, односно родитељи као сауживаоци породичне инвалиднине, право на месечно новчано примање остварују као сауживаоци.

Чланови породице цивилне жртве рата право на месечно новчано примање остварују као сауживаоци.

Ако право на месечно новчано примање остварују чланови уже породице умрлог цивилног инвалида рата, односно цивилне жртве рата, родитељи, односно усвојитељи, очух и маћеха не могу користити право на месечно новчано примање.

Корисницима више инвалиднина припада једно месечно новчано примање.

Члан 73.

Износ месечног новчаног примања који припада сауживаоцима утврђује се тако што се утврди износ права који припада сваком сауживаоцу појединачно, а потом месечно новчано примање које припада једном од сауживалаца у повољнијем износу се повећава за 50% од износа који припада сваком од осталих сауживалаца. Овако утврђен износ месечног новчаног примања у укупном износу сауживаоцима припада у једнаким деловима.

Кориснику месечног новчаног примања који се налази на лечењу у стационарној здравственој организацији, ако не издржава чланове уже породице исплаћује се месечно новчано примање за првих 30 дана лечења у несмањеном износу, а за лечење преко 30 дана – 50% од припадајућег месечног новчаног примања. Ако издржава чланове уже породице, исплата наведеног права врши се у несмањеном износу, без обзира на трајање лечења.

Ако се један сауживалац месечног новчаног примања налази на лечењу у стационарној здравственој организацији осталим сауживаоцима исплаћује се припадајући део без повећања примања за сауживаоца.

11. Накнада трошкова смештаја у установу социјалне заштите

Члан 74.

Корисник месечног новчаног примања по овом закону, који остварује додатак за негу, а који је због неспособности за самосталан живот смештен у одговарајућу установу социјалне заштите, има право на накнаду трошкова смештаја у ту установу.

Право из става 1. овог члана припада кориснику уколико то право не може остварити по другом правном основу.

Члан 75.

Накнада из члана 74. овог закона утврђује се у износу разлике између цене смештаја и укупног износа свих примања која корисник остварује по овом закону – умањених за 25%.

Уколико су примања корисника из става 1. овог члана, након умањења за 25%, већа од цене тих трошкова, право на накнаду трошкова смештаја у установе социјалне заштите се не признаје, већ се примањима корисника исплаћују трошкови смештаја, а корисник остварује право на остатак тих примања.

Корисник који се због неспособности за самосталан живот налази у стационарној здравственој установи или у установи социјалне заштите, где су му плаћени трошкови смештаја по другом правном основу, не припадају примања која корисник остварује по овом закону, већ му припада право на разлику између трошкова смештаја по другом правном основу и његових укупних примања признатих по овом закону, с тим да износ разлике не може бити мањи од 25% од тих примања.

Накнада трошкова смештаја у установу социјалне заштите исплаћује се установи у којој је корисник смештен.

12. Професионална рехабилитација и друга права у вези са професионалном рехабилитацијом

Члан 76.

Право на професионалну рехабилитацију и друга права у вези са професионалном рехабилитацијом остварује се у складу са законом са којим се уређује професионална рехабилитација и запошљавање особа са инвалидитетом.

13. Инвалидски додатак

а) Инвалидски додатак ратног војног инвалида у радном односу

Члан 77.

Ратни војни инвалид коме је решењем организације надлежне за послове запошљавања извршена процена радне способности у складу са прописом којим се уређује професионална рехабилитација и запошљавање особа са инвалидитетом и у том поступку утврђена радна способност у циљу запослења, односно одржања запослења, има право на инвалидски додатак ратног војног инвалида у радном односу док је у радном односу са пуним радним временом, за

месец у коме је радио пуно радно време, ако му је за тај месец послодавац издао обрачун зараде на име припадајуће зараде и ако му је износ те зараде без пореза и доприноса мањи од основа увећаног за 30%.

Лице из става 1. овог члана има право на инвалидски додатак и за време незапослености ако је у време престанка радног односа остваривало право на тај додатак у износу који му је припадао у последњем месецу пре престанка радног односа и то му право траје све док прима новчану накнаду по прописима о запошљавању.

За време привремене спречености за рад, лице из става 1. овог члана има право на инвалидски додатак у истом проценту у коме се одређује накнада зараде за случај привремене спречености за рад.

Члан 78.

Право из члана 77. овог закона не може остварити лице које:

- је корисник пензије;
- обавља самосталну делатност (осим ако се ради о лицу које остварује приход од пољопривреде и шумарства са земљишта површине до пет хектара);
- обавља послове по основу уговора о делу, односно обавља послове по основу других уговора по основу којих остварује приход;
  - је оснивач задруге, односно оснивач или члан привредног друштва;
- је оснивач, члан, директор или овлашћено лице друге организације која остварује профит, које је члан у управном, надзорном и сличном одбору уколико за то чланство остварује накнаду;
- је осигураник у смислу прописа о пензијском и инвалидском осигурању по другом основу.

Члан 79.

Инвалидски додатак из члана 77. овог закона одређује се у висини разлике између основа увећаног за 30% и износа зараде без пореза и доприноса која кориснику припада за остварени рад у пуном радном времену у месецу за који се признаје право.

Инвалидски додатак из става 1. овог члана не може бити већи од разлике између основа увећаног за 30% и износа минималне цене рада на месечном нивоу.

б) Инвалидски додатак незапосленог ратног војног инвалида

Члан 80.

Незапослени ратни војни инвалид од I до IV групе који се може запослити по општим или посебним условима у складу са прописима о запошљавању, има право на инвалидски додатак ако се налази у евиденцији незапослених код организације надлежне за послове запошљавања под условом:

- да му је решењем организације надлежне за запошљавање утврђена радна способност у циљу запослења;
  - да у задњих 10 година није брисан са евиденције због одбијања понуђеног посредовања за одговарајуће запослење;
  - ако је био у радном односу, да у задњих 10 година исти није престао његовом кривицом или вољом;
  - да не обавља послове по уговору о делу, односно по уговору о обављању привремених и повремених послова;
    - да као незапослено лице није остварио право на исплату новчане накнаде у једнократном износу ради самозапошљавања или право на субвенцију за самозапошљавање;
    - да не остварује накнаду за време незапослености по другом основу;
    - да не поседује пољопривредно земљиште површине веће од пет хектара;
    - да није осигураник, у смислу прописа о пензијском и инвалидском осигурању;
    - да није корисник права на месечно новчано примање по овом закону или корисник других новчаних накнада по другом правном основу;
- 10) да се не налази у притвору или затвору.

Изузетно од става 1. тачка 2) овог члана корисник коме је право на инвалидски додатак незапосленог ратног војног инвалида престало због запослења или почетка обављања послова по основу уговора о делу, односно по уговору о обављању привремених и повремених послова, а коме засновани радни однос, односно обављање послова по основу уговора о делу или уговора о обављању привремених и повремених послова није престао његовим отказом или отказом од стране послодавца због постојања оправданих разлога који се односе на понашање запосленог у складу са прописима о раду, може поново остварити то право уколико испуњава и остале услове прописане одредбом става 1. овог члана, а уколико је остварио право на накнаду због престанка радног односа под условом да је истекло онолико месеци колико се добија када се износ отпремнине подели са износом минималне цене рада из месеца у коме је дошло до престанка радног односа, рачунајући од престанка радног односа, уколико испуњава и остале услове прописане ставом 1. овог члана.

Члан 81.

Инвалидски додатак из члана 80. овог закона ратног војног инвалида од I до IV групе одређује се у месечном износу 100% од основа.

14. Новчана накнада за набавку путничког моторног возила

Члан 82.

Војни инвалид коме је својство војног инвалида I групе признато трајно због ампутације или тешких оштећења доњих екстремитета изједначених са ампутацијом тих екстремитета прописаних подзаконским актом или због губитка вида на оба ока има право на новчану накнаду за набавку путничког моторног возила.

Члан 83.

Право на новчану накнаду за набавку путничког моторног возила кориснику припада сваких осам година.

Члан 84.

Новчана накнада за набавку путничког моторног возила утврђује се у висини 7.000 евра у динарској противвредности по средњем курсу Народне банке Србије на дан доношења првостепеног решења.

15. Приоритет при упису у образовне установе

Члан 85.

Дете палог борца, дете ратног војног инвалида и дете борца I категорије по овом закону има приоритет при упису у установе из области образовања и школовања по редоследу по коме су наведени у овом члану у оквиру броја кандидата осетљивих друштвених група који се финансирају из буџета, ако испуни услове прописане за упис, сагласно подзаконским актима за извршење прописа из области образовања.

16. Приоритет при додели стипендија и смештаја у ђачке, односно студентске домове

Члан 86.

Дете палог борца, дете ратног војног инвалида и дете борца I категорије по овом по овом закону, има приоритет при додели стипендије и смештаја у ђачке, односно студентске домове, по редоследу како су наведени у овом члану, у оквиру броја кандидата осетљивих друштвених група, под условом да су уписани у одговарајућу установу из области образовања и школовања и да испуњавају услове утврђене прописима из области ученичког и студентског стандарда.

17. Приоритет у решавању законом утврђених права и интереса

Члан 87.

Борац по овом закону, војни инвалид и корисник породичне инвалиднине по основу палог борца, по основу лица које је погинуло или умрло у Војсци у миру и по основу умрлог војног инвалида, имају приоритет у решавању законом утврђених права и интереса када о њима одлучују државни органи, органи аутономних покрајина и локалних самоуправа.

Својство борца и својство војног инвалида, ради остваривања приоритета из става 1. овог члана, доказује се легитимацијом борца, легитимацијом ратног војног инвалида, односно легитимацијом мирнодопског војног инвалида или решењем органа надлежног за послове борачко-инвалидске заштите о признавању овог својства.

Право на породичну инвалиднину, ради остваривања приоритета из става 1. овог члана, доказује се решењем органа надлежног за послове борачко-инвалидске заштите о признавању овог права.

Остваривањем приоритета из став 1. овог члана не могу се угрозити права и интереси других категорија становништва који имају приоритет по другом правном основу.

18. Право на олакшице у остваривању комуналних услуга

Члан 88.

Јединица локалне самоуправе је у обавези да војним инвалидима, корисницима породичне инвалиднине, цивилним инвалидима рата, борцима по овом закону, као и корисницима месечног новчаног примања по овом закону пропише олакшице у остваривању комуналних услуга, а у складу са својим могућностима.

19. Право на приоритет у запошљавању

Члан 89.

Органи државне управе, органи аутономне покрајине и органи јединице локалне самоуправе, у складу са прописима којима се уређује област рада и запошљавања уколико испуњавају услове из конкурса, односно огласа под истим условима дају приоритет у запошљавању следећим лицима по редоследу по коме су наведена:

- дете палог борца;
- ратни војни инвалид;
- борац I категорије по овом закону.

Ако се на оглас, односно конкурс пријаве више лица у оквиру група наведених у ставу 1. овог члана приоритет у запошљавању имају:

- дете палог борца са дужим временом војног ангажовања;
- ратни војни инвалид више групе, а ако су исте групе инвалидности приоритет има ратни војни инвалид веће групе, а ако су исте групе ратни војни инвалид са дужим временом војног ангажовања;
- борац I категорије са дужим временом војног ангажовања.

Приоритет из става 1. овог члана се не односи на изабрана и постављена лица.

Приоритет из става 1. овог члана корисник не може остварити уколико је до престанка предходног радног односа дошло његовом кривицом или вољом.

Правилност примене одредаба ст. 1. и 2. овог члана контролише управна инспекција.

20. Право на решавање стамбених потреба

Члан 90.

Јединица локалне самоуправе је у обавези да одговарајући удео не мањи од 10% од укупног броја станова који се граде по пројектима изградње станова за социјално становање на њеној територији, а који се утврђује у складу са делом стварно исказаних стамбених потреба на нивоу јединице локалне самоуправе, издвоји за решавање стамбених потреба следећих категорија стамбено необезбеђених лица, и то:

- корисника породичне инвалиднине по палом борцу;
  - ратног војног инвалида;
  - борца I категорије;
  - цивилног инвалида рата;
- осталих корисника породичне инвалиднине;
- корисника месечног новчаног примања – члана породице цивилне жртве рата;
- корисника месечног новчаног примања – члана породице умрлог борца.

Јединица локалне самоуправе прописује услове и критеријуме за расподелу станова из става 1. овог члана, при чему је један од критеријума редослед корисника наведен у ставу 1. овог члана.

Јединица локалне самоуправе може у складу са својим подзаконским актом, односно прописом о решавању стамбених потреба корисника из става 1. овог члана, ближе уредити услове и критеријуме за доделу већ изграђених станова за овај круг лица, а у циљу трајног решавања њихових стамбених потреба, у складу са одредбама Закона о становању, при чему је један од критеријума редослед корисника из става 1. овог члана.

21. Право на посебан пензијски стаж

Члан 91.

Борцу коме је својство борца признато решењем надлежног органа по овом закону, време проведено у оружаним акцијама, односно рату признаје се у посебан стаж, на начин и по поступку предвиђеном прописима из пензијског и инвалидског осигурања.

22. Пореске и царинске олакшице

Члан 92.

Војни инвалид има право на пореске и царинске олакшице, у складу са прописима којима се уређује питање пореза и царина.

23. Накнада трошкова путовања

Члан 93.

Трошкове путовања чине трошкови превоза у унутрашњем путничком саобраћају железницом или аутобусом и дневница.

Право на накнаду трошкова путовања има:

- лице о чијем праву надлежни орган одлучује по службеној дужности, а које је упућено у друго место ради прегледа пред лекарском комисијом, или је упућено у здравствену установу ради медицинског испитивања у вези са остваривањем права по овом закону;
- лице које је поднело захтев за признавање права по овом закону, ако му се коначним решењем призна право;
- пратилац лица из тач. 1) и 2) овог члана, ако се одлучује о праву на додатак за негу;
- пратилац детета до навршене 18. године живота и детета са сметњама у развоју.

Право на дневницу има лице из става 2. тач. 1), 3) и 4) овог члана.

Члан 94.

Лице са пребивалиштем ван територије Републике Србије има право на трошкове путовања оствареног у вези остваривања права у складу са овим

законом само на релацији правца превоза од места уласка у земљу, односно од места боравка по доласку у земљу и то на дан када је, у вези остваривања права у складу са овим законом, упућен на преглед пред лекарском комисијом – до места где је преглед извршен и назад.

Члан 95.

Лице из члана 93. овог закона које путовање обави сопственим превозом има право на накнаду трошкова превоза у висини цене аутобуске карте на најкраћој релацији од полазног до упутног места.

Члан 96.

Трошкови превоза признају се у стварним износима, а дневница за време путовања и боравка у другом месту у висини дневнице за службена путовања по прописима о накнадама и другим примањима запослених у државним органима, без права на трошкове ноћења.

24. Бесплатна и повлашћена возња

Члан 97.

Право на повлашћену возњу уз повластицу од 75% од редовне цене у унутрашњем путничком саобраћају железницом (првог или другог разреда) или аутобусом, годишње имају:

- војни инвалиди – за седам путовања;
- цивилни инвалиди рата – за шест путовања;
- корисник породичне инвалиднине по палом борцу – за два путовања.

Право по ставу 1. овог члана може се остварити по овом закону уколико није остварено по другом правном основу.

Члан 98.

Корисник породичне инвалиднине по палом борцу са пребивалиштем на територији Републике Србије има право на једно бесплатно путовање годишње у унутрашњем саобраћају железницом (први или други разред) или аутобусом, ради обиласка гроба палог борца по коме су му призната права по овом закону, ако борац није сахрањен у месту пребивалишта корисника породичне инвалиднине.

Уколико се гроб палог борца налази у иностранству, право из става 1. овог члана кориснику се признаје од места његовог пребивалишта до граничног прелаза најближег гробном месту.

Корисник породичне инвалиднине има право на једно бесплатно путовање, када користи право из става 1. овог члана, и за пратиоца, ако му је по налазу лекарске комисије потребан пратилац за време путовања.

Члан 99.

Под једним путовањем, у смислу овог закона, подразумева се одлазак из полазног места у упутно место (вожња у одласку) и повратак из упутног места у полазно место (вожња у повратку), на најкраћој релацији.

Вожња у одласку, односно возња у повратку мора се обавити без прекида.

Члан 100.

Војни инвалид и цивилни инвалид рата од I до IV групе, као и корисник породичне инвалиднине по палом борцу, коме је признато право на додатак за негу или коме је по налазу лекарске комисије потребан пратилац за време путовања, има право на бесплатно путовање и за пратиоца кад користи право на повлашћену возњу по овом закону, ако није остварио право на новчану накнаду за набавку путничког моторног возила или уколико није остварио исто право преко другог органа по другом правном основу.

Члан 101.

Право на повлашћену возњу остварује се на основу књижице за повлашћену возњу, а право на бесплатну возњу на основу Објаве за бесплатну возњу.

Књижица за повлашћену возњу и објава за бесплатну возњу садрже име и презиме корисника, број личне карте, основ по коме се издаје (војни инвалид, цивилни инвалид рата, корисник породичне инвалиднине по палом борцу и др.), група инвалидитета, орган који издаје књижицу, датум издавања, евиденциони број и др.

25. Право на легитимацију

Члан 102.

Борац, ратни војни инвалид и мирнодопски војни инвалид имају право на легитимацију, која представља јавну исправу којом се доказује да је имаоцу легитимације признато својство борца, ратног односно мирнодопског војног инвалида.

Легитимација из става 1. овог члана садржи име и презиме корисника, број личне карте, основ по коме се легитимација издаје, орган који издаје легитимацију, датум издавања легитимације, евиденциони број и др.

Члан 103.

Право на легитимацију борца има борац коме је то својство по основу учешћа у рату односно оружаним акцијама признато коначним решењем надлежног органа по овом закону.

Право на легитимацију ратног војног инвалида, односно легитимацију мирнодопског војног инвалида има војни инвалид коме је то својство признато коначним решењем надлежног органа у Републици Србији.

Борцу коме је признато својство ратног војног инвалида припада само легитимација ратног војног инвалида, којом доказује да му је признато и својство борца.

Члан 104.

Легитимацију из члана 102. овог закона издаје, односно одузима надлежни орган из члана 158. став 1. овог закона.

Легитимација из члана 102. овог закона одузима се лицу коме својство борца, својство ратног војног инвалида односно својство мирнодопског војног инвалида престане решењем надлежног органа, осим у случају престанка овог својства, услед смрти.

26. Право на почасно место на државним свечаностима

Члан 105.

Борац, војни инвалид и породица палог борца имају право на почасно место на државним свечаностима у складу са протоколом организатора свечаности.

27. Помоћ у случају смрти

Члан 106.

У случају смрти војног инвалида и корисника права на месечно новчано примање, члан породице са којим је то лице живело последњих 5 година живота корисника и које је сносило трошкове сахране умрлог корисника, има право на једнократну помоћ у висини двоструког износа основа у односу на месец у коме је корисник умро.

Уколико корисника из става овог члана сахрани друго физичко лице, то физичко лице има право на накнаду погребних трошкова у износу једног основа у односу на месец у коме је корисник умро.

Глава III

ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА

1. Почетак остваривања права

Члан 107.

Право на личну инвалиднину, породичну инвалиднину, додатак за негу, ортопедски додатак, инвалидски додатак, месечно новчано примање и накнада трошкова смештаја у установе социјалне заштите, припадају од првог дана наредног месеца по поднетом захтеву.

Право на инвалидски додатак запосленог ратног војног инвалида припада само за месеце у којима постоји разлика између основа за признавање права и остварене зараде.

Право на медицинско-техничка помагала, новчану накнаду за набавку путничког моторног возила, једнократна помоћ у случају смрти корисника, припада од дана када је решење којим је право признато постало коначно.

Право на накнаду трошкова путовања припада од дана овере обрачуна на налогу за одобрено путовање.

Право на повлашћену возњу припада од 1. јануара наредне године по поднетом захтеву, а остварује се на основу књижице за повлашћену возњу.

Изузетно од става 1. овог члана, ако је захтев за признавање права на додатак за негу, ортопедски додатак, инвалидски додатак и месечно новчано

примање – која се остварују по основу признатог права на личну инвалиднину, односно породичну инвалиднину, поднет пре признавања права на личну инвалиднину, односно породичну инвалиднину, та права припадају од дана када је коначним решењем признато својство војног инвалида или својство цивилног инвалида, односно право на породичну инвалиднину. Захтев за признавање других права прописаних овим законом, а која се остварују по наведеним основним правима у овим случајевима ће се одбити.

2. Поступак код привремено признатих права и по променама од утицаја на право

Члан 108.

Надлежни орган, по службеној дужности, покреће поступак за доношење новог решења ако сазна за промене које утичу на смањење обима или престанак права по овом закону.

Поступак за доношење новог решења због промене која утиче на повећање обима признатог права покреће се по захтеву корисника.

Члан 109.

Надлежни орган, по службеној дужности, сваке године у периоду од 1. до 31. марта врши проверу услова за коришћење права на месечно новчано примање признатим корисницима овог права. Уколико констатује да је дошло до промене које утичу на смањење износа права или престанак права, о томе одлучује решењем.

Члан 110.

У случајевима у којима корисник права код кога је дошло до промене по основу које се по службеној дужности покреће поступак измене решења о признатом праву, недостављањем тражених доказа или на други начин онемогући вођење поступка, донеће се решење о престанку права од првог дана наредног месеца од дана настанка промене, уз обавезу корисника да изврши повраћај примљеног износа сходно члану 204. став 2. овог закона.

У случају из става 1. овог члана уколико су испуњени прописани услови, право се може признати од првог дана наредног месеца по новоподнетом захтеву.

Члан 111.

Надлежни орган, по службеној дужности, покреће поступак за доношење новог решења о привремено признатим правима по овом закону.

Решење којим се право признаје привремено има правно дејство до последњег дана у месецу у коме истиче привременост.

Решење из става 1. овог члана има правно дејство од првог дана наредног месеца по истеку важења решења којим је право привремено признато.

Члан 112.

Ако корисник привремено признатог права неоправдано не приступи на преглед, или на други начин онемогући да надлежна лекарска комисија да налаз и мишљење, сматраће се да је одустао од вођења поступка по овом закону и поступак ће се обуставити.

Ако лице из става 1. овог члана поднесе поновни захтев за остваривање права по овом закону по истом основу, ново решење има правно дејство од првог дана наредног месеца од дана подношења тог захтева.

У случајевима у којима надлежна лекарска комисија утврди да се оштећење организма корисника према коме се врши оцена услова за признање права по овом закону може смањити одговарајућим лечењем, право се може признавати само привремено и то најдуже до пет година. У овим случајевима надлежна лекарска комисија може корисника упутити на одговарајуће лечење. Уколико корисник то не учини у одређеном року који утврди надлежна лекарска комисија, наведено оштећење организма искључује се као основ за даљу оцену војног инвалидитета или признавања другог права по овом закону.

Члан 113.

Ако код војног инвалида, односно цивилног инвалида рата наступе промене које су од утицаја на права утврђена коначним решењем, инвалид може по истеку три године од дана доношења коначног решења поднети захтев за утврђивање новог процента инвалидитета у вези са насталом променом.

Прописом за извршавање овог закона којим се уређује утврђивање процента инвалидитета одредиће се оштећења организма по основу којих се може

поднети захтев за утврђивање новог процента инвалидитета и пре истека рока из става 1. овог члана.

По захтеву поднетом у смислу става 1. овог члана поступак ће се покренути ако инвалид учини вероватним да је настала промена од утицаја на утврђено право.

Сматра се да је учињено вероватним да је настала промена у смислу става 3. овог члана ако инвалид о томе поднесе налаз лекара специјалисте не старији од шест месеци и ако посебна лекарска комисија, на основу тог налаза и друге медицинске документације, да мишљење да има основа да се преиспита утврђени проценат инвалидитета.

Захтев из става 1. овог члана одбиће се ако није учињено вероватним да је настала промена у смислу одредаба овог члана.

Војни инвалид, односно цивилни инвалид рата чији је захтев за утврђивање новог процента инвалидитета одбијен може поново поднети захтев за утврђивање новог процента инвалидитета по истеку три године од дана доношења коначног решења којим је захтев одбијен, а пре истека тог рока – у случају оштећења организма утврђених у складу са ставом 2. овог члана.

Члан 114.

Одредба члана 113. овог закона примењује се и у поступку по захтевима за утврђивање процента инвалидитета које поднесе лице коме је престало својство војног инвалида односно својство цивилног инвалида рата због неиспуњавања услова прописаних законом за стицање тог својства у погледу процента војног инвалидитета, уколико му је својство војног инвалида било признато по основу ране, повреде или озледе.

Члан 115.

Поступак из чл. 113. и 114. овог закона спроводи се и у поступку по захтеву за утврђивање већег процента инвалидитета у случајевима у којима је својство војног инвалида признато уз примену члана 33. овог закона, ако корисник у време подношења захтева за повећање процента инвалидитета има утврђен мањи проценат инвалидитета од процента инвалидитета утврђеног приликом првог признања војног инвалидитета.

Члан 116.

Одредба члана 113. овог закона не примењује се у поступку по захтеву за признавање својства војног инвалида односно цивилног инвалида рата који поднесе лице коме је раније поднет захтев за признавање тог својства по основу ране, повреде, озледе одбијен због неиспуњавања услова прописаних законом за стицање тог својства у погледу процента инвалидитета.

3. Сметње за остваривање и коришћење права

Члан 117.

Права утврђена овим законом не могу стећи:

- лица која су пребегла непријатељу, или су побегла из војске или са војне дужности, или су сарађивала са непријатељем;
  - лица која су се сама ранила или повредила ради избегавања војне дужности;
- лица осуђена за кривична дела против уставног уређења и безбедности Републике Србије и кривична дела против човечности и других добара заштићених међународним правом, правноснажном судском пресудом надлежног суда у Републици Србији.

Права прописана овим законом не могу стећи ни чланови породице лица из става 1. овог члана.

Члан 118.

Права по овом закону престају кориснику који је осуђен правноснажном судском пресудом због дела предвиђених у члану 117. став 1. овог закона.

Права по овом закону престају и члану породице лица из става 1. овог члана.

Члан 119.

Право на породичну инвалиднину право, на месечно новчано примање и остала права која припадају том кориснику по овом закону која је остварио супружник палог борца или умрлог војног инвалида, погинулог или умрлог борца, умрлог војног инвалида, цивилне жртве рата, односно умрлог цивилног инвалида рата, не може остварити, а ако их је остварио она трајно престају супружнику склапањем новог брака, заснивањем ванбрачне заједнице или рођењем ванбрачног детета.

Права из става 1. овог члана не може остварити, а ако их је остварио она престају супружнику који се не стара о детету са којом би требао да користи право. Ако настави да се стара о детету за време док деца користе права – може наставити да користи призната права.

Члан 120.

Права из члана 119. став 1. овог члана не може остварити, а ако их је остварио она престају родитељу који је правноснажном судском одлуком или одлуком органа старатељства потпуно лишен родитељског права или је лишен права на чување и подизање, односно васпитавање детета по основу кога су му призната права.

Члан 121.

Ако војни инвалид, односно цивилни инвалид рата, за исто оштећење организма, има право на новчану накнаду за телесно оштећење по прописима о пензијском и инвалидском осигурању или право на доживотну ренту и изгубљену добит остварено у парничном поступку за накнаду штете, може користити или то право или право на личну инвалиднину по овом закону.

Члан 122.

Корисник права на додатак за негу по овом закону који истовремено испуњава услове за стицање права на додатак за помоћ и негу, односно новчану накнаду на име неге по другом правном основу – може користити или то право по другом правном основу или право на додатак за негу по овом закону.

Члан 123.

Кориснику месечног новчаног примања који се налази на издржавању казне затвора не припада право на месечно новчано примање, као ни друга права изведена из тог права.

Изузетно од става 1. овог члана корисник који издржава чланове уже породице у складу са прописима који регулишу породичне односе припада 50% од износа месечног новчаног примања у периоду до шест месеци од дана ступања на издржавање казне.

Члан 124.

Права по овом закону не може стећи корисник који је по истом чињеничном основу стекао исто или аналогно право у другој држави или уколико се истог одрекао ради остваривања права у Републици Србији.

Кориснику којем су права по овом закону призната у Републици Србији иста престају у Републици Србији ако накнадно по истом чињеничном основу оствари иста или аналогна права у другој држави. Наведена права престају са даном од када су решењем друге државе кориснику та права призната.

Члан 125.

Професионалном припаднику Војске, припаднику Министарства унутрашњих послова и Безбедносно-информативне агенције не може се признати својство мирнодопског војног инвалида, нити се члановима ових лица која су погинула или умрла мимо околности из члана 4. овог закона могу признати права прописана овим законом.

Право на инвалидски додатак незапосленог ратног војног инвалида, престаје даном престанка испуњавања било ког услова прописаног за њихово остваривање.

4. Промене од утицаја на остваривање права и престанак права

Члан 126.

Права призната по овом закону престају даном смрти корисника, односно даном настанка промене када, у току њиховог коришћења, сходно насталим променама престану да постоје услови за остваривање тих права.

Члан 127.

Корисник права прописаних овим законом дужан је да надлежном органу пријави промене које утичу на коришћење и престанак тих права у року од 15 дана од дана настанка промене.

Члан 128.

Промене које утичу на повећање права производе правно дејство од првог дана наредног месеца после подношења захтева.

Члан 129.

Кориснику права по овом закону коме престане држављанство Републике Србије, даном престанка држављанства престају и сва права призната по овом закону која су условљена држављанством.

Члан 130.

Право на породичну инвалиднину и по том основу призната права по овом закону престају лицу из члана 38. овог закона даном пријављивања организацији надлежној за запошљавање, даном заснивања радног односа, оснивања привредног друштва или приступања привредном друштву у својству члана или овлашћеног заступника, оснивања друге организације која остварује профит, односно даном уписа предузетника у регистар, даном почетка исте школске године у случајевима уписивања трећи пут истог разреда, односно уписивања трећи пут исте године високошколске установе или уписивања нижег

степенa образовања, као и даном дипломирања у школи или на високошколској установи.

Кориснику породичне инвалиднине који је право на породичну инвалиднину остварио по основу неспособности за рад престају права по овом закону даном стицања способности за рад, даном пријављивања организацији надлежној за запошљавање, даном заснивања радног односа, оснивања привредног друштва, приступања привредном друштву у својству члана, оснивања друге организације која остварује профит, односно даном уписа предузетника у регистар, осим супружнику који испуњава услове у погледу година живота за остваривање права на породичну инвалиднину.

Право на инвалидски додатак незапосленог ратног војног инвалида из члана 80. овог закона престаје даном брисања из евиденције незапослених лица организације надлежне за послове запошљавања, заснивања радног односа, остваривања пензије, оснивања привредног друштва, приступања привредном друштву у својству члана, оснивања друге организације која остварује профит, даном уписа предузетника у регистар, даном уписа корисника за овлашћеног заступника у регистар, даном наступања обавезе плаћања доприноса за пензијско и инвалидско осигурање пољопривредника, даном када наврши године живота које су прописима из области радних односа утврђене као горња граница до које може остати у радном односу, као и у случају одбијања запослења обезбеђеног посредством организације надлежне за послове запошљавања.

Право на инвалидски додатак незапосленог ратног војног инвалида, не може се поново признати кориснику коме је оно престало због заснивања радног односа, одбијања понуђеног посредовања за одговарајуће запослење од стране организације надлежне за послове запошљавања или остваривања права из члана 80. став 1. тач. 7) и 8) овог закона.

Отуђење непокретне имовине и престанак права плодуживања, у смислу овог закона, настаје даном уписа промене у јавну књигу о евиденцији непокретности и правима на њима.

Члан 131.

Права по овом закону трајно престају кориснику који је права остварио преваром надлежних органа тиме што је прикрио битне чињенице у погледу основа и услова за остваривање права или их је остварио подношењем лажних доказа или исправа, као и у случају одрицања од признатог права, односно одрицања од држављанства Републике Србије.

Права по овом закону трајно престају кориснику који је на наведени начин допринео неоснованом остваривању права по овом закону другом лицу.

Глава IV

ПОСТУПАК ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА

1. Захтев

Члан 132.

У поступку остваривања права по овом закону примењују се одредбе закона којим се уређује општи управни поступак, ако овим законом није другачије одређено.

Члан 133.

У поступку за остваривање права по овом закону допуштена је ревизија првостепених решења којима се признају права.

Члан 134.

Права по овом закону остварују се на основу поднетог захтева.

Књижица за повлашћену возњу и легитимација из члана 102. овог закона издаје се по поднетом захтеву.

Члан 135.

Уз захтев за признавање права прописаног овим законом подносе се само оригиналне исправе којима подносилац захтева располаже, а којима се утврђује постојање услова за његово признавање.

Члан 136.

Поступак за остваривање права по основу лица које је нестало под околностима из чл. 4, 8. и 19. овог закона, чланови породице могу покренути уколико је нестало лице у судском поступку оглашено за умрло.

Члан 137.

Захтев за признавање својства војног инвалида по основу ране, повреде или озледе задобијене под околностима из чл. 4, 8, 11. и 12. овог закона може се поднети у року од 10 година од престанка тих околности.

Члан 138.

Захтев за признавање својства војног инвалида по основу оштећења организма насталог услед болести задобијене под околностима из чл. 4, 8. и 13. овог закона може се поднети у року до пет година од престанка тих околности.

Члан 139.

Изузетно од чл. 138. овог закона, захтев за признавање својства војног инвалида по основу оштећења организма које је последица радиоактивног зрачења задобијеног под околностима из чл. 4, 8. и 13. овог закона, може се поднети и по истеку рока од пет година, од престанка тих околности.

Члан 140.

Захтев за признавање својства цивилног инвалида рата по основу ране, повреде или озледе задобијене под околностима из чл. 18. овог Закона може се поднети у року од 10 година од дана када је рана, повреда или озледа задобијена.

Члан 141.

Захтев за признавање права на породичну инвалиднину по основу лица које је погинуло или нестало под околностима из чл. 4, 8, 11, 12. и 13. овог Закона може се поднети у року од 10 година од дана када је лице погинуло, умрло или нестало.

Члан 142.

Захтев за признавање права на породичну инвалиднину по основу лица које је умрло од болести задобијене под околностима из чл. 4, 8. и 13. овог закона може се поднети у року до пет година од дана престанка тих околности.

Члан 143.

Захтев поднет у року од пет година из чл. 138. и 142. овог закона који је негативно решен не прекида рок застарелости.

Члан 144.

Даном испуњења услова за остваривање права по основу болести задобијене под околностима из члана 13. овог закона, односно даном од када се рачуна рок из чл. 138. и 142. овог закона сматра се дан отпуштања из Војске, односно из војношколске установе.

Члан 145.

Уколико је поступак покренут по захтеву за признање права по овом закону, а подносилац захтева неоправдано не приступи на преглед или на други начин онемогући да надлежна лекарска комисија да налаз и мишљење, захтев ће се одбацити.

Члан 146.

Захтеви држављана Републике Србије за признавање права у области заштите цивилних инвалида рата по основу ране, повреде или озледе задобијене ван територије Републике Србије, као и захтеви чланова породице лица погинулих под овим околностима, неће се узимати у поступак, осим за лица из члана 18. тач. 2) и 3) овог закона.

Члан 147.

Захтев за остваривање права на бањско-климатски опоравак може се поднети на начин прописан посебним програмом сходно одредбама чл. 64. и 220. тачка 8. овог закона.

2. Надлежност за решавање у првостепеном управном поступку

Члан 148.

О захтеву за признавање права по овом закону, решава општинска, односно градска управа (у даљем тексту: првостепени орган) према месту пребивалишта подносиоца захтева.

Послове из става 1. овог члана првостепени орган обавља као поверене.

Члан 149.

Лице са местом пребивалишта ван територије Републике Србије, захтев подноси општинској управи Стари град.

Изузетно од става 1. овог члана, за кориснике који имају пребивалиште ван територије Републике Србије, а о чијем праву је одлучивано на територији Републике Србије, орган који је одлучивао до дана када је корисник променио пребивалиште задржава надлежност.

У случајевима из ст. 1. и 2. овог члана надлежни орган може решењем признати тражено право уколико су за то испуњени услови, без права на исплату признатог права. На основу овог решења кориснику се може успоставити исплата признатог права од првог дана наредног месеца након што корисник пријави једино пребивалиште односно једино боравиште на територији Републике Србије сагласно члану 196. овог закона.

Члан 150.

Својство борца из члана 4. овог закона решењем утврђује првостепени орган.

Члан 151.

Инвалидитет, додаток за негу, ортопедски додаток, право на новчану накнаду за набавку путничког моторног возила, чињеница да је болест, односно смрт у узрочној вези са вршењем војне службе, чињеницу да је код детета корисника породичне инвалиднине наступила лична болест која га је спречила да се школује, потреба за медицинско-техничким помагалом, утврђује се на основу налаза и мишљења лекарских комисија и то:

- лекарске комисије која даје налаз и мишљење органу који у првом степену решава о правима по овом закону (у даљем тексту: првостепена лекарска комисија), коју чине три лекара специјалиста и један дипломирани правник. Лекарска комисија која даје налаз и мишљење органу који у првом степену решава о праву на медицинско-техничка помагала по овом Закону (у даљем тексту: Првостепена лекарска комисија за медицинско-техничка помагала);

- лекарске комисије која даје налаз и мишљење органу који у другом степену решава о правима по овом закону (у даљем тексту: другостепена лекарска комисија), коју чине пет лекара специјалиста и један дипломирани правник;
- лекарске комисије која даје мишљење о постојању вероватноће да је настала промена која је од утицаја на утврђени проценат инвалидитета (у даљем тексту: Посебна лекарска комисија), коју чине три лекара специјалиста и један дипломирани правник.

Чланови лекарских комисија из става 1. овог члана имају заменике. Заменик члана лекарске комисије има сва права и обавезе члана комисије.

Састав комисија из става 1. овог члана мора бити такав да обезбеди присуство комисији лекара специјалности која одговара конкретном кориснику чији предмет се обрађује на седници комисије.

-

Члан лекарске комисије из става 1. овог члана који је дипломирани правник стара се да лекарска комисија доноси налазе и мишљење правилном применом прописа. Он је истовремено и секретар лекарске комисије и именује се из реда запослених у надлежном министарству, општинској односно градској управи, према седишту лекарске комисије.

Првостепену лекарску комисију за медицинско-техничка помагала, Посебну лекарску комисију и Другостепену лекарску комисију именује надлежни министар за територију целе Републике. Ове комисије имају седиште у Београду.

Неспособност за рад у смислу овог закона одговара потпуном губитку радне способности по прописима о пензијско – инвалидском осигурању и утврђује се на основу налаза и мишљења надлежне лекарске комисије Фонда пензијског и инвалидског осигурања по прописима о пензијско – инвалидском осигурању.

Лекарске комисије из става 1. овог члана дају налаз и мишљење само кад раде у пуном саставу, већином гласова својих чланова.

Члан 152.

Ако је медицинска документација на основу које надлежна лекарска комисија из члана 151. став 1. овог закона даје налаз и мишљење непотпуна, противречна или се појави основана сумња у њену тачност, комисија може лице на које се та документација односи упутити на додатно специјалистичко испитивање.

Уколико лице из става 1. овог члана одбије да се подвргне додатном специјалистичком испитивању захтев по коме се спроводи поступак ће бити одбијен.

Члан 153.

Уверење о правима признатим по овом закону, књижицу за остваривање права на повлашћену возњу и легитимацију лица из члана 102. овог закона, издаје надлежни орган који у првом степену решава о правима по овом закону.

3. Доказивање

Члан 154.

-

Својство борца из члана 4. овог закона утврђује се на основу коначног решења надлежног органа у Републици Србији којим је борцу време проведено у рату, односно оружаним акцијама предузетим у миру признато у посебан стаж по прописима о пензијском и инвалидском осигурању.

Члан 155.

Чињеница да је рана, повреда, озледа или болест задобијена под околностима из чл. 4, 8, 11, 12, 13. и 18. овог закона утврђује се на основу писмених исправа из времена када је рана, повреда, озледа или болест задобијена, као и доказима о континуитету лечења до дана подношења захтева.

Члан 156.

Писменим доказним средством, у смислу члана 155. овог закона, за утврђивање чињенице да је рана, повреда или озледа задобијена под околностима из чл. 4, 8. и 18. овог закона сматра се и медицинска документација о лечењу која потиче из периода док су трајале те околности, а најдоцније годину дана од дана престанка тих околности, уколико се из исте могу утврдити околности под којима је рана, повреда или озледа задобијена и својство лица у тренутку када су исте задобијене.

Члан 157.

Чињеница да је болест наступила под околностима из чл. 4. и 8. овог закона утврђује се само на основу медицинске документације која потиче из периода док су трајале те околности, а најдоцније до истека две године од дана њиховог престанка.

Чињеница да је болест наступила под околностима из члана 12. овог закона утврђује се само на основу медицинске документације која потиче из времена службе у Војсци и периода од 30 дана по отпуштању из Војске.

Изузетно од ст. 1. и 2. овог члана, чињеница да је оштећење организма настало као последица радиоактивног зрачења задобијеног под околностима из чл. 4 и 8. овог закона, може се утврдити и на основу медицинске документације која потиче из периода после протека рока из чл. 155. и 156. овог закона, уколико је потврђена од стране референтне медицинске установе Републике Србије.

Члан 158.

Лекарске комисије прописане овим законом, осим Посебне лекарске комисије, у поступку одлучивања у првом степену, односно у поступку одлучивања у другом степену у ревизији или по жалби, дају налаз и мишљење на основу обавезног непосредног прегледа лица коме се признају права по овом закону, као и на основу медицинске и друге документације која је од утицаја за изјашњење.

Када се својство војног инвалида признаје по основу болести: шизофренија, манијско депресивна психоза, епилептичка болест, неуроза, психопатија, посттрауматски стресни синдром, повреда лобање са појавом трауматске енцефалопатије, амбиотрофично нервна обољење (осим Адисонове болести, туберкулозне етиологије), алергично обољење, урођена срчана мана, полицистичко обољење, малигни неопластични процес, трофичне промене екстремитета и све друге болести ендogene и непознате етиологије, налаз и мишљење о војном инвалидитету надлежна лекарска комисија може донети само под условом да је извршено претходно клиничко испитивање – које подразумева болничко лечење, хоспиталну опсервацију која подразумева утврђивање постојања болести одговарајућим дијагностичким методама, одговарајућим тестирањем и другим хоспиталним радњама.

Члан 159.

Чињеница да је лице од кога чланови породице изводе права по одредбама овог закона погинуло, умрло или нестало под околностима из чл. 4, 8, 11, 12, 13. и 18. овог закона утврђује се само писменим доказним средствима из времена када је то лице погинуло, умрло или нестало.

Члан 160.

Изјава странке и других лица, без обзира у ком облику је дата, не сматра се писменим доказним средством у смислу чл. 154, 155. и 159. овог закона. Упис у војну књижицу извршен без позива на одговарајућу службену евиденцију не сматра се писменим доказним средством.

Члан 161.

Јединица или установа Војске или други орган надлежан за лице које је под околностима из члана 8. тач. 1) и 2) и чл. 11. и 13. овог закона задобило рану, повреду или озледу услед које је наступило оштећење организма, односно које под тим околностима погине или умре, покренуће одмах, по службеној дужности, односно на захтев правно заинтересованог лица, поступак ради утврђивања узрока и околности под којима је то лице рањено, повређено, озлеђено, односно погинуло или умрло.

Поступак из става 1. овог члана за припаднике Министарства унутрашњих послова, односно Безбедносно-информативне агенције, покреће надлежни орган.

По завршеном поступку, надлежна војна јединица или војна установа, односно надлежни орган, издаће правно заинтересованом лицу уверење о околностима под којима се случај догодио, ради остваривања права по овом закону.

Члан 162.

У поступку који спроводи ради признања права или утврђивања промена које су од утицаја на остваривање признатог права, чињенице и доказе који су од утицаја на признање права или на остваривање признатог права надлежни првостепени орган може прибављати у службеним просторијама, увиђајем на лицу места код корисника права или код других органа у земљи.

Надлежни органи који воде евиденције о подацима који су од значаја за остваривање права по овом закону дужни су да размењују податке са органима надлежним за одлучивање о правима по овом закону. За размену наведених података није потребна сагласност лица на која се односе подаци.

Докази из става 1. овог члана који се прибављају од надлежних органа у иностранству прибављају се на основу писмене сагласности странке, односно корисника, оверене у суду. Уколико странка, односно корисник, одбије давање наведене сагласности захтев ће се негативно решити, односно уколико је поступак преиспитивања признатог права покренут по службеној дужности донеће се решење о престанку права.

Члан 163.

Чињеница да је корисник личне инвалиднине, породичне инвалиднине и месечног новчаног примања у животу, надлежни орган утврђује сваких шест месеци непосредним виђењем корисника, на основу доказа о животу у оригиналу који подноси корисник или на други погодан начин.

Члан 164.

Докази о испуњавању услова из члана 38. овог закона подносе се сваке године, најкасније у року од 30 дана од дана почетка школске године. Наведени докази за кориснике који се школују у иностранству које корисници подносе морају бити нострификовани од стране надлежних органа Републике Србије и уподобљени одговарајућем степену школовања у Републици Србији.

Потврда о висини остварене зараде из члана 79. став 1. овог закона, подноси се месечно.

Докази о испуњености услова из члана 80. став 1. тачка 1. овог закона прибављају се свака три месеца, а докази из члана 80. став 1. тач. 6, 7. и 8. сваких годину дана, рачунајући од дана доношења коначног решења којим је то право кориснику признато.

4. Надлежност за решавање у другостепеном управном поступку

Члан 165.

Против првостепеног решења донетог у поступку признавања права по овом закону дозвољена је жалба.

О жалби поднетој сходно ставу 1. овог члана решава надлежно министарство.

Члан 166.

Решење којим се признаје право на личну инвалиднину, породичну инвалиднину, додаток за негу, ортопедски додаток, месечно новчано примање, медицинско-техничко помагало, инвалидски додаток незапосленог ратног војног инвалида, накнаду трошкова смештаја у установу социјалне заштите и новчану

накнаду за набавку путничког моторног возила, донето у првом степену, подлеже ревизији.

Ревизију из става 1. овог члана врши надлежно министарство.

Решење којим се утврђује право на инвалидски додатак ратног војног инвалида у радном односу, донето у првом степену, подлеже ревизији само када се њиме утврђује право, а не и када се врши месечно прерачунавање износа тог права.

Члан 167.

Ако против решења донетог у првом степену није изјављена жалба, орган који је донео то решење доставиће га, заједно са списима предмета, органу надлежном за вршење ревизије, у року од осам дана од дана истека рока за жалбу.

Члан 168.

Ако је против решења донетог у првом степену изјављена жалба, о ревизији и жалби надлежни орган решава истим решењем, у року од 60 дана од дана када је примио предмет.

Ревизију решења из члана 166. став 2. овог закона надлежни орган врши у року од три месеца од дана када је примио предмет.

Члан 169.

Ако другостепена лекарска комисија упути на медицинско испитивање лице на које се односи решење против кога је изјављена жалба, односно које је у поступку ревизије, рокови прописани одредбама члана 168. овог закона почињу тећи од дана кад је та лекарска комисија доставила налаз и мишљење органу који врши ревизију односно решава по жалби.

Члан 170.

У вршењу ревизије надлежни орган може дати сагласност на решење, може га поништити, изменити или укинути и сам другачије решити ствар, или вратити предмет првостепеном органу на поновни поступак.

Надлежни орган у поступку ревизије поништиће или укинути првостепено решење и, по правилу, сам решити ствар у корист или на штету странке ако утврди да су у првостепеном поступку непотпуно или погрешно утврђене чињенице, или да се у поступку није водило рачуна о правилима поступка која би била од утицаја на решење ствари, или да су погрешно оцењени докази,

или да је из утврђених чињеница изведен погрешан закључак у погледу чињеничног стања, или да је погрешно примењен пропис на основу кога је решена ствар.

Првостепени орган чије је решење у поступку ревизије поништено или укинато и враћено на поновни поступак доноси ново решење. Ново решење подлеже ревизији.

Члан 171.

Ревизија и жалба одлажу извршење решења.

5. Управни спор

Члан 172.

Против решења донесеног по жалби, као и против решења донесеног у вршењу ревизије може се водити управни спор.

Против решења донесеног у поступку ревизије, којим је решење првостепеног органа поништено или укинато и враћено на поновни поступак, не може се водити управни спор, без обзира на то да ли је на првостепено решење изјављена жалба.

Против решења донетог по жалби, као и против решења донетог у вршењу ревизије, којим је решење првостепеног органа поништено или укинато и враћено на поновни поступак не може се водити управни спор.

Члан 173.

Против правоснажне одлуке Управног суда донете у поступку признавања права по овом закону може се подносити захтев за преиспитивање судске одлуке.

6. Ванредна правна средства *а) Понављање поступка*

Члан 174.

Поступак за решавање о правима по овом закону, окончан решењем против кога нема редовног правног средства у управном поступку, може се поновити и по истеку рокова предвиђених за понављање поступка у закону којим се уређује општи управни поступак.

Ако је предлог за понављање поступка поднет у року од пет година од дана достављања решења странци, у поступку понављања примењују се прописи који су важили у време доношења решења, а ако је предлог поднет по истеку тог рока, примењују се прописи који важе у време подношења предлога за понављање поступка.

Права утврђена решењем донетим у поступку поновљеном по предлогу странке припадају од првог дана наредног месеца од дана подношења предлога за понављање поступка.

б) Укидање по основу службеног надзора

Члан 175.

Решење о правима по овом закону које је постало коначно у управном поступку може се укинути по основу службеног надзора ако је њиме очигледно повређен материјални закон у корист појединца, а на штету јавног интереса, и по протеклу рока предвиђеног законом којим се уређује општи управни поступак и без пристанка странке.

в) Оглашавање решења ништавим

Члан 176.

Надлежно министарство огласиће ништавим решење којим је право из области борачко-инвалидске заштите или заштите цивилних инвалида рата признато на основу лажног или фалсификованог доказа о околностима рањавања, повређивања, озлеђивања или болести, односно смрти, погибије или нестанка члана породице, као и на основу лажне или фалсификоване медицинске документације, а на основу ког решења остварује неосновану имовинску корист.

Против решења којим се решење оглашава ништавим не може се изјавити жалба али се може непосредно покренути управни спор.

Члан 177.

Поступак утврђивања чињенице да је право признато на основу доказа из члана 176. овог закона може покренути надлежно министарство по службеној дужности или по предлогу јавног тужиоца или корисника.

Проверу доказа из става 1. овог члана врши Заједничко тело за преиспитивање валидности доказа на основу којих су призната права из области борачко-инвалидске заштите и заштите цивилних инвалида рата, које се образује при надлежном министарству, кога чине три члана и то по један представник надлежног министарства, Министарства одбране и Министарства унутрашњих послова. Чланови Заједничког тела имају заменике. Заједничко тело, по претходно прибављеном мишљењу министра одбране и министра унутрашњих послова, именује надлежни министар. Руководилац Заједничког тела је представник надлежног министарства. Надлежни органи и установе које располажу потребним доказима у обавези су да исте доставе или ставе на увид служби надлежног министарства, односно Заједничком телу, као и да Заједничком телу пруже стручну и другу помоћ. О извршеној провери доказа Заједничко тело сачињава записник и доноси образложени налаз и мишљење о валидности проверених доказа.

Поступак провере доказа из става 1. овог члана подразумева: преиспитивање свих уверења о својству, припадности, времену, територији и околностима под којима је лице било војно ангажовано, као и околностима под којима је рањено, повређено, оболело или је дошло до погоршања болести, погинуло, умрло или нестало на основу којих су призната права; преиспитивање документације на основу које су издата наведена уверења; преиспитивање навода у изјавама корисника и сведока о наведеним околностима; проверу и срањивање података из војних евиденција, евиденција медицинских и других установа којима оне располажу; проверу валидности медицинске документације о лечењу која је служила као основ за утврђивање насталог телесног оштећења.

Члан 178.

У поступку из члана 177. у случајевима у којима се не располаже оригиналним доказом који је битан за одлучивање о праву корисника, прибавиће се оригинални доказ. Уколико се располаже преписом овог доказа који није на прописан начин оверен – извршиће се његова овера на прописани начин, а уколико се располаже преписом доказа који је оверен на прописан начин али се сумња у његову веродостојност – извршиће се увид у оригинални доказ.

Уколико се у предмету налази оригинални доказ чија је веродостојност спорна, спровешће се поступак прибављања других доказа којима ће се проверити тачност чињеница наведених у спорном доказу.

Уколико корисник одбије да достави на увид оригинални доказ или истакне да је оригинал изгубљен, уништен, да не располаже њиме и др., а исти се не може прибавити на други начин, тачност навода који се утврђују поднетим доказом провериће се прибављањем других доказа.

Уколико су околности под којима је корисник задобио рану, повреду или озледу, односно околности под којима је борац погинуо утврђене коришћењем изјава сведока без писмених доказних средстава у поступцима спроведеним за признавање својства ратног војног инвалида, односно права на породичну инвалиднину поднесеном до 31. децембра 1999. године, извршиће се провера тачности садржине ових изјава.

7. Трошкови поступка и трошкови за извршавање закона

Члан 179.

У поступку за остваривање права по овом закону не плаћају се таксе (административне, јавно-бележничке и судске), као ни накнаде за извршење услуге утврђене општим прописима или актима установа које издају уверења.

Члан 180.

Трошкове поступка за остваривање права по овом закону сноси орган који води поступак.

Трошкове штампања књижица за повлашћену вожњу по овом закону, легитимације лица из члана 102. овог закона, као и образаца Објаве за бесплатну вожњу и образаца налога за исплату месечних новчаних примања по овом закону, трошкове платног промета и поштанског, телеграфског и телефонског саобраћаја за исплате новчаних примања по овом закону, трошкове медицинских испитивања извршених по упуту лекарских комисија из члана 151. овог закона, као и новчане накнаде за рад лекарских комисија које дају налазе и мишљења органима који решавају о правима по овом закону, сноси Министарство.

Глава V

ЈЕДИНСТВЕНА ЕВИДЕНЦИЈА ПОДАТАКА И ИСПЛАТА ПРАВА

1. Јединствена евиденција података

Члан 181.

О корисницима права по овом закону води се Јединствена евиденција података (у даљем тексту: Јединствена евиденција), се састоји се из:

- евиденције коју воде првостепени органи (у даљем тексту: Евиденција првостепеног органа);
- евиденције коју води Министарство (у даљем тексту: Евиденција Министарства).

Члан 182.

Органи из члана 1. овог закона дужни су да ажурно уносе податке у евиденције које воде.

Унос података у одговарајућу евиденцију врши се одмах, а најдаље у року од пет дана од дана коначности решења о признатом праву, односно од дана достављања одговарајућих доказа о подацима који се евидентирају.

Члан 183.

Подаци из Јединствене евиденције могу се користити за потребе обраде података за потребе Министарства, истраживања у складу са законом, исплате права.

Увид у податке који се односе на појединачног корисника може се дозволити само кориснику на кога се ти подаци односе, овлашћеном лицу у органу који води евиденцију и службеним лицима Министарства која врше надзор и контролу рада првостепених органа.

Члан 184.

У Евиденцију првостепеног органа уносе се следећи подаци о корисницима права: борцима, војним инвалидима и цивилним инвалидима рата, члановима породица погинулих, умрлих и несталих бораца, војних инвалида, цивилних инвалида рата и цивилних жртава рата и то:

- презиме, име једног родитеља и име;
- јединствени матични број грађана;
  - пол;
  - датум, место и држава рођења;
  - држављанство и националност;
  - пребивалиште, односно боравиште;
- име старатеља односно пуномоћника корисника;
- околности под којима је корисник остварио својство борца, војног инвалида, односно цивилног инвалида рата и околности страдања цивилне жртве рата;

- права која су кориснику призната коначним решењем, број решења, датум доношења и назив органа који је донео решење;
    - начин остваривања права (самостално или као сауживалац);
  - врста и проценат телесног оштећења војних инвалида, односно цивилних инвалида рата;
  - члановима породичног домаћинства корисника чији приходи утичу на остваривање права корисника;
    - социјално-економски статус корисника;
  - начин исплате новчаних износа по оствареним правима преко именоване финансијске институције изабране у поступку јавне набавке исплате новчаних примања;
    - административне забране на новчаним примањима корисника;
    - датум виђења корисника или уверење о животу корисника;
      - датум смрти корисника;
- неисплаћена новчана примања умрлог корисника и име лица коме се врши исплата ових примања.

Члан 185.

Када је корисник права члан породице погинулог, умрлог или несталог борца, војног инвалида, цивилног инвалида рата или цивилне жртве рата у Евиденцију првостепеног органа уносе се, поред података из члана 184. ал. 1. до 7. и подаци о погинулом, несталом односно умрлом, и то:

- датум, околности и узрок смрти;
- својство у тренутку погибије, нестанка или смрти.

Члан 186.

Надлежни првостепени орган је у обавези да у Евиденцију првостепеног органа скенира и у дигиталном облику унесе за све кориснике права и доказе који су били од значаја за признавање права и то:

- извод из матичне књиге рођених;
- коначно решење о признатим правима;
- одговарајући акт о административним забранама, старатељству, пуномоћју, односно наслеђу.

Поред доказа прописаних ставом 1. овог члана за борце се уносе и:

- уверење о временуведеном у рату, односно оружаним акцијама;
- решење којим је кориснику признато својство борца, односно којим му је времеведено у рату, односно оружаним акцијама признато у посебан стаж осигурања;
  - решење о неспособности за привређивање;
  - налаз и мишљење надлежних лекарских комисија.

Поред доказа прописаних ставом 1. овог члана за војне инвалиде и цивилне инвалиде рата се уносе и:

- уверење о времену проведеном у рату, односно оружаним акцијама;
- уверење о времену проведеном на одслужењу војног рока односно о времену проведеном у војношколским установама;
- уверење о околностима рањавања, односно записник надлежног органа о извршеном увиђају;
- медицинска документација о лечењу насталог оштећења организма које је основ за признавање права;
  - налаз и мишљење надлежних лекарских комисија;
  - потврда о преузимању моторног возила.

Поред доказа прописаних ставом 1. овог члана за кориснике права – чланове породице погинулих, умрлих и несталих бораца, војних инвалида, цивилних инвалида рата и цивилних жртава рата:

- потврде о школовању деце;
- решење надлежног органа о неспособности за привређивање, односно налаз и мишљење надлежних лекарских комисија;
  - извод из матичне књиге умрлих;
  - уверење о околностима погибије, смрти односно нестанка;
  - решење надлежног органа о проглашењу несталога за умрлог;
- уверење о времену проведеном у рату, односно оружаним акцијама, као и о времену проведеном на одслужењу војног рока, односно у војношколским установама;
- коначно решење о признатом својству по прописима из области борачко-инвалидске заштите.

Члан 187.

Евиденција Министарства садржи податке о:

- лицима одликованим Орденом народног хероја, носиоцима „Партизанске споменице 1941.“, као и о правима која остварују ова лица;
- саставу и раду лекарских комисија надлежних за давање налаза и мишљења у поступку одлучивања о правима из области борачко-инвалидске заштите;
- организацијама бораца и инвалида, као и организацијама које се баве неговањем традиција ослободилачких ратова Србије;
- генерисаним привременим јединственим матичним бројевима грађана само за лица која немају јединствени матични број грађана.

Члан 188.

За лица из члана 187. овог закона у Евиденцију Министарства уносе се одговарајући подаци из чл. 184. и 185. овог закона, као и скенирани одговарајући докази у дигиталном облику из члана 187. овог закона.

Члан 189.

У Евиденцију Министарства из члана 187. тачка 2) овог закона уносе се следећи подаци:

- врста лекарске комисије;
- решење о именовану чланова и секретара лекарске комисије;
  - лични подаци чланова и секретара лекарске комисије;
- број одржаних седница комисија и број обрађених налаза и мишљења;
  - додатна специјалистичка испитивања;
  - исплата накнада за рад лекарских комисија.

Члан 190.

У Евиденцију Министарства из члана 187. тачка 3) овог закона уносе се следећи подаци:

- назив и седиште организације;
- пројекти којима је организација конкурисала ради финансирања (назив пројекта, тражена и одобрена средства).

Члан 191.

Податке из Евиденције првостепеног органа надлежни првостепени орган доставља Министарству два пута месечно, и то од 1. до 5. и од 15. до 20. у месецу, ради обједињавања у Јединствену евиденцију.

Обједињавање података из Евиденције првостепеног органа и Евиденције Министарства у Јединствену евиденцију, ради исплате новчаних примања, врши Министарство, без права уноса нових или измене унетих података у Евиденцију првостепеног органа.

Члан 192.

За тачност и истинитост података унетих у Евиденцију првостепеног органа одговоран је надлежни првостепени орган.

Министарство врши контролу унетих података у Евиденцију првостепеног органа и у случају утврђених неправилности, има право да према надлежном првостепеном органу предузме законом утврђене мере.

2. Исплата права

Члан 193.

Новчана примања прописана овим законом не могу се преносити на друга лица осим у случају из члана 75. став 4. овог закона.

Члан 194.

Новчана примања по основу права прописаних овим законом, која се утврђују у месечним износима, исплаћују се по истеку месеца за који се врши исплата у складу са могућностима реализације исплате.

Члан 195.

Права по овом закону која се исплаћују у месечним износима, осим права на додатак за негу, могу бити предмет извршења или обезбеђења у складу са прописима којима се уређује област извршења и обезбеђења.

Члан 196.

Новчана примања по основу права прописаних овим законом могу се исплаћивати корисницима док имају једино пребивалиште, или једино боравиште на територији Републике Србије и најдуже три месеца по напуштању територије Републике Србије. Поновна исплата ових права може се успоставити од првог дана наредног месеца по пријави јединог пребивалишта или јединог боравишта у Републици Србији.

Остала права по овом закону могу се остваривати само ако корисник има једино пребивалиште односно једино боравиште на територији Републике Србије.

Корисницима права по овом закону који бораве ван територије Републике Србије дуже од три месеца, исплата новчаних примања обуставља се решењем.

Новчана примања која су обустављена, док су корисници боравили ван територије Републике Србије, не могу се накнадно исплатити.

Члан 197.

Износи признатих права који нису исплаћени због смрти корисника исплатиће се оглашеним наследницима, осим уколико се ради о неисплаћеним правима из задња два месеца пре смрти – која припадају лицу које има право на помоћ у случају смрти тог корисника по овом закону, уколико да писмену изјаву да ће вратити примљени износ у случају другачијег решења у вези овог примања у оставинском поступку.

Члан 198.

Ако корисник пријави промену која утиче на губитак или смањење новчаног износа признатог права, или о таквој промени орган сазна на други начин, исплата ће се писменим налогом обуставити и поново успоставити на основу коначног решења којим буде одлучено о праву по насталој промени.

Члан 199.

Исплата новчаних износа по основу привремено признатих права обуставиће се истеком привремености – уколико о продужетку тог права није донето одговарајуће решење пре истека привремености.

Члан 200.

Кориснику коме нису могле бити вршене исплате новчаних износа признатих права због околности које је проузроковао корисник, не припадају та потраживања за период за који исплате нису извршене. Исплата ових примања може се поново успоставити од првог дана наредног месеца од када, по престанку деловања тих околности, корисник поднесе писмени захтев за исплату.

Члан 201.

Решења којима се признају права по овом закону и дефинише начин исплате новчаних износа по оствареним правима извршавају се по службеној дужности.

Исплата новчаних износа права признатих по овом закону вршиће се на основу решења о признатим правима а на основу података из Јединствене евиденције података од стране изабране финансијске институције која ће вршити исплату накнада корисницима права.

Исплату новчаних износа права прописаних овим законом, на основу Јединствене евиденције података и налога за исплату који даје првостепени орган врши надлежно министарство преко изабране финансијске институције.

По налогу надлежног министарства изабрана финансијска институција врши отварање рачуна корисницима права, без присуства корисника права и без формирања досијеа корисника и о томе обавештава надлежно министарство.

Изабрана финансијска институција је ослобођена обавеза отварања рачуна на начин и по поступку дефинисаном Одлуком о условима и начину отварања, вођења и гашења рачуна код банке.

3. Повраћај неосновано остварених примања

Члан 202.

Корисник права по овом закону коме је извршена исплата на коју није имао право дужан је да изврши повраћај остварених новчаних износа примања:

- ако је на основу нетачних података за које је знао или је морао знати да су нетачни или на други начин остварио неко примање по овом закону које му не припада, или је остварио примање у већем обиму него што му припада;
- ако је остварио новчана примања на основу кривичног дела или друге недозвољене радње, односно на основу лажног доказа или услужно датог специјалистичког медицинског налаза, односно услужно датог налаза и мишљења надлежне лекарске комисије, а које чињенице су утврђене актом надлежног правосудног органа;
- ако је остварио неко примање због тога што није пријавио настале промене које утичу на губитак или смањење неког права, а знао је или је морао знати за те промене.
- ако је примао новчане исплате у износу већем од оног који је признат решењем надлежног органа.

Члан 203.

Првостепени орган по службеној дужности прати појаве из члана 202. став 1. овог члана и уколико утврди да је било неоснованих исплата, решењем утврђује износ неоснованог примања и период у коме је остварен. По коначном решењу позива корисника да примљени износ врати у одређеном року.

Ако се корисник не сагласи да ће извршити повраћај неправилно примљених износа у року из става 1. овог члана, повраћај неправилно примљених износа оствариће се у судском поступку.

Застарелост потраживања

Члан 204.

Новчана примања по овом закону на која корисник има право која доспевају месечно застаревају у року од три године, осим у случају из члана 200. овог закона.

Примања из члана 202. овог закона која су кориснику неосновано исплаћена се сматрају неоснованим обогаћењем, у складу са законом којим се уређује застарелост потраживања.

Члан 205.

Рок застарелости потраживања из члана 204. овог закона које је утврђено коначним решењем у управном поступку почиње тећи од дана када је извршена последња неправилна исплата.

Глава VI

КОНТРОЛА НАМЕНСКОГ КОРИШЋЕЊА СРЕДСТАВА И НАДЗОР НАД РАДОМ ОРГАНА У ВРШЕЊУ ПОВЕРЕНИХ ПОСЛОВА

Члан 206.

Министарство надлежно за послове финансија врши контролу наменског коришћења средстава намењених за остваривање права по овом закону, у складу са овлашћењима утврђеним законом којим се уређује буџетски систем.

Члан 207.

Надлежно министарство врши надзор над радом органа у вршењу овим законом поверених послова државне управе.

Надзор из става 1. овог члана надлежно министарство врши у складу са законом којим се уређује државна управа, као и путем инспекцијског надзора.

Члан 208.

На захтев надлежног министарства, орган коме је поверено извршавање овог закона, дужан је да подноси извештаје о спровођењу овог закона и прописа донетих на основу њега.

Члан 209.

Инспекцијски надзор врши инспектор са овлашћењима да:

- оцењује законитост решења надлежних органа управе донетих у извршавању овог закона;
- нареди предузимање одговарајућих мера и радњи ради отклањања утврђених неправилности или недостатака у раду надлежног органа управе у извршавању овог закона, у року који одреди;
- упозори на неизвршавање послова у управној ствари из делокруга овог закона и одреди рок за извршавање тих послова;
- забрани обављање управних радњи које су предузете супротно одредбама овог закона;

- нареди повраћај незаконито исплаћених средстава у буџет Републике;
- поднесе пријаву надлежном органу за учињено кривично дело и поднесе захтев за покретање прекршајног поступка ако утврди да је у управном поступку или решавању управне ствари повређен овај закон чињењем или нечињењем које има обележја кривичног дела, односно прекршаја.

Члан 210.

О извршеном инспекцијском надзору инспектор саставља записник у току вршења надзора, или у службеним просторијама надлежног министарства у року од осам дана од дана извршеног надзора.

Записник се уручује, односно доставља органу управе над којим је извршен инспекцијски надзор. Наведени орган управе може дати изјашњење на наводе изнете у записнику у року од 8 дана од дана пријема записника.

Члан 211.

По истеку рока из члана 210. став 2. овог закона, уколико за то има основа, инспектор доноси решење којим наређује мере и радње из члана 209. овог закона.

Против решења из става 1. овог члана може се изјавити жалба у року од 15 дана од дана пријема решења. О жалби одлучује надлежни министар.

Жалба одлаже извршење решења.

Члан 212.

Орган надлежан за извршавање овог закона над којим се врши инспекцијски надзор дужан је да омогући инспектору несметан приступ да изврши надзор, стави на увид управне предмете и исправе, односно да даје податке потребне за вршење надзора.

Члан 213.

Надлежни орган над којим је извршен инспекцијски надзор дужан је, у року од осам дана од дана истека рока за извршење наређених мера коначним решењем, да писмено обавести инспектора да ли су наређене мере извршене.

Члан 214.

Органу коме је поверено извршавање овог закона надлежно министарство даје обавезне инструкције за извршавање поверених послова.

Члан 215.

Орган коме је поверено извршавање овог закона, над чијим радом се врши надзор, дужан је да омогући службеном лицу надлежног министарства несметан приступ да изврши надзор, стави на увид управне предмете, исплатну и другу документацију и да даје податке потребне за вршење надзора.

Члан 216.

О извршеном надзору лице које врши надзор саставља записник у току вршења надзора, а изузетно у службеним просторијама надлежног министарства.

Записник се уручује, односно доставља органу над којим је извршен надзор.

На основу стања утврђеног записником, надлежно министарство решењем налаже извршење мера у циљу отклањања констатованих неправилности у раду органа над којим се врши надзор, по којима је тај орган дужан да поступа.

Против решења из става 3. овог члана може се изјавити жалба. Жалба не одлаже извршење решења. О жалби одлучује надлежни министар.

Орган над којим је извршен надзор дужан је, у року од осам дана од дана истека рока за извршење наређених мера, да писмено обавести надлежно министарство да ли су наређене мере извршене.

Члан 217.

На захтев надлежног министарства, орган коме је поверено извршавање овог закона, дужан је да подноси извештаје о спровођењу овог закона и прописа донетих на основу њега.

Глава VII

УДРУЖЕЊА

Члан 218.

Ради унапређивања положаја и бриге о материјалној и социјалној сигурности корисника права по овом закону, организовања њихових друштвених и других активности, неговања традиција ослободилачких ратова Србије и остваривања сарадње са сродним националним и међународним организацијама, могу се оснивати удружења бораца, војних инвалида, цивилних инвалида рата и корисника породичне инвалиднине и удружења за неговање традиција ослободилачких ратова Србије, у складу са законом којим се уређују удружења.

Члан 219.

Надлежно министарство може финансирати пројектне активности удружења којима се остварују циљеви из члана 218. овог закона.

Средства за финансирање пројектних активности из става 1. овог члана обезбеђују се у буџету Републике Србије.

Удружење је у обавези да наменски користи добијена средства у складу са одобреним пројектним активностима.

Удружење је у обавези да, на захтев надлежног министарства, подноси извештај о утрошку одобрених средстава и достави и друге извештаје и податке везане за финансирање одобрених пројектних активности.

Глава VIII

ОВЛАШЋЕЊА

Члан 220.

Надлежни министар донеће прописе, односно акте о:

- облицима војне обуке који изазивају повећану опасност за оштећење организма;
- утврђивању процента инвалидитета војних инвалида и цивилних инвалида рата, према степену оштећења организма и другим условима и критеријумима за утврђивање инвалидитета;
- медицинским индикацијама на основу којих се корисницима утврђује степен додатка за негу;
- оштећењима организма на основу којих војни инвалид и цивилни инвалид рата има право на ортопедски додаток и разврставању тих оштећења у степене;
- медицинским индикацијама, стандарду, обиму и поступку за остваривање права на медицинско-техничка помагала;
  - начину остваривања права на накнаду трошкова путовања;
  - начину остваривања и коришћења права на бесплатну и повлашћену возњу;
- медицинским индикацијама и контраиндикацијама за бањско – климатски опоравак, трајању опоравка, начину и поступку остваривања опоравка и програму бањско-климатског опоравка;
- оштећењима организма по основу којих се може остварити право на новчану накнаду за набавку путничког моторног возила;

- ближим условима за издавање легитимације борца, легитимације ратног војног инвалида и легитимације мирнодопског војног инвалида, садржини, року важности, као и начину вођења евиденције о издатим легитимацијама;
- обрасцу записника о вршењу инспекцијског надзора и образац легитимације инспектора који врши инспекцијски надзор;
- филијалама Фонда пензијског и инвалидског осигурања које ће утврђивати неспособност за рад сходно члану 151. став 6. овог закона и установама у којима ће се вршити специјалистичко испитивање из члана 152. став 1. овог закона и референтној установи из члана 157. став 3. овог закона;
- садржини и начину вођења евиденције бораца;
- начину рада лекарских комисија у поступку за остваривање права по овом закону;
- садржају, обрасцима и начину вођења Јединствене евиденције података о корисницима права по овом закону, као и начину прикупљања и коришћења тих података;
- начину исплате месечних и других новчаних примања по овом закону, начину вођења евиденције о извршеним исплатама и начину подношења извештаја о утрошеним средствима;
- номиналним износима права која су овим законом утврђена у процентуалним износима од основа;
- именовану чланова и заменика лекарских комисија, секретара и заменика секретара лекарских комисија, одређивању седишта и подручја рада првостепених лекарских комисија, као и висини накнада за рад чланова комисија.

Члан 221.

Државни органи, органи аутономних покрајина и јединица локалне самоуправе, као и установе, организације и правна лица који располажу подацима и доказима које су од утицаја на одлучивања по одребама овог закона дужни су да на захтев надлежног министарства и првостепеног органа, доставе исте у року од осам дана од дана пријема захтева за давање наведених података.

Глава IX

КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 222.

Одговорно лице у надлежном органу казниће се за прекршај новчаном казном од 50.000,00 динара до 150.000,00 динара:

- 1) ако у прописаном року не достави решење органу надлежном за вршење ревизије (члан 167.);
- 2) ако изврши решење које подлеже ревизији или против кога је изјављена жалба, а чија ревизија није извршена, односно ако по изјављеној жалби није одлучено, осим ако овим законом није другачије прописано (члан 171.);

- 3) ако у поступку не прибави налаз и мишљење надлежне лекарске комисије (чл. 151. и 158.);
- 4) ако благовремено не покрене поступак по службеној дужности за доношење новог решења о продужењу привремено признатих права (члан 111.);
- 5) ако у прописаним роковима не уноси податке у Јединствену евиденцију (члан 182.), ако у прописаним роковима не поступи од одредби члана 191. став 1.);
  - 6) ако не спроведе радње из члана 203. став 1. овог закона;
- 7) ако не поднесе предлог Државном правобраниоцу за покретање судског поступка из члана 203. став 2. овог закона;
- 8) ако у прописаним роковима не поступи по одредбама чл. 241. и 245. овог закона.
- 9) ако не поступи по коначном решењу којим је наређено отклањање утврђених неправилности и недостатака (чл. 211, 213. и 216. став 5.);
- 10) ако не омогући приступ и потребне услове за вршење надзора, не стави на увид управне предмете, исправе, односно не да податке потребне за вршење надзора (чл. 212. и 215.);
- 11) ако у остављеном року не поднесе извештај о спровођењу овог закона и прописа донетих на основу њега (члан 217.).

Члан 223.

Ако се услед непоступања, односно неблаговременог поступања, као и неправилног чињења извршиоца првостепеног органа причини штета буџету Републике Србије, причињену штету надокнадиће првостепени орган, односно одговорно лице или непосредни извршилац у том органу.

Глава X

ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 224.

Права која су корисницима призната по прописима који престају да важе даном ступања на снагу овог закона или која су донета на основу раније важећих прописа и која су извршавана на основу тих прописа, а која су утврђена и овим законом, превешће се на овај закон и даље користити под условима, у обиму и на начин утврђен овим законом.

Превођење из става 1. овог члана код корисника код којих има основа спровођењу поступка из чл. 176. и 225. овог закона, извршиће се након што се спроведе наведени поступак.

Члан 225.

Уколико првостепени орган или надлежно министарство констатује да је о правима из области борачко-инвалидске заштите или заштите цивилних инвалида рата, која су призната по прописима који престају да важе ступањем на снагу овог закона или по овом закону, одлучено на основу налаза и мишљења надлежних лекарских комисија који нису донети у складу са тим прописима, да су донети на основу спорне медицинске документације на основу које су призната права, као и да су налази и мишљења другостепених лекарских комисија за истоветне ситуације битно различити, по службеној дужности, у року од пет година по ступању на снагу овог закона, покренуће поступак преиспитивања тих решења.

Поступак из става 1. овог члана покреће надлежно министарство.

У случајевима из става 1. овог члана надлежно министарство прибавља налаз и мишљење Комисије за преиспитивање правилности налаза и мишљења лекарских комисија за преглед лица обухваћених овим законом (у даљем тексту: Комисија вештака), коју чине пет лекара специјалиста и два дипломирана правника.

Одредбе овог закона које се односе на образовање лекарских комисија, њихов састав, начин рада и овлашћења односе се и на Комисију вештака.

У поступку поновне оцене инвалидитета сходно ставу 3. овог члана корисник је дужан да се подвргне прегледу од стране Комисије вештака, као и да се подвргне одговарајућем медицинском испитивању ако је по мишљењу Комисије вештака такво испитивање неопходно. Уколико странка одбије да се подвргне овом испитивању, или се не одазове на преглед пред Комисијом вештака или на други начин онемогући да надлежна лекарска комисија донесе налаз и мишљење, укинуће се признато право.

Уколико лице из става 5. овог члана накнадно поднесе захтев да му се поново призна укинута право на основу пристанка да се подвргне медицинском испитивању, односно прегледа пред Комисијом вештака, решење донето по том захтеву има правно дејство од првог дана наредног месеца од подношења захтева.

У поступку покренутом сходно ставу 1. Овог члана надлежно министарство одлучује решењем сагласно налазу и мишљењу Комисије вештака, тако што решење којим је одлучено о праву корисника може оставити на снази, изменити или укинути и о праву другачије одлучити. Против наведеног решења донесеног у овом поступку не може се изјавити жалба, али се може водити управни спор.

Члан 226.

Војни инвалид, односно корисник породичне инвалиднине – држављанин Републике Србије коме је својство војног инвалида, односно право на породичну инвалиднину признато до дана ступања на снагу овог закона, по основу који није прописан овим законом, задржава својство војног инвалида, односно право на породичну инвалиднину и по том основу изведена права и користи их у обиму и под условима прописаним овим законом.

Члан 227.

Корисницима који су права из члана 224. овог закона остварили без држављанства Републике Србије пре ступања на снагу овог закона призната права престају по истеку рока од годину дана од дана ступања на снагу овог закона, уколико у том року не стекну држављанство Републике Србије. Наведено се не односи на кориснике из члана 10. овог закона.

Члан 228.

Цивилни инвалид рата, односно корисник права на месечно новчано примање по основу цивилне жртве рата или умрлог цивилног инвалида рата – држављанин Републике Србије који је у систем заштите Републике Србије преузет до 17. августа 1990. године, код кога је телесно оштећење, односно смрт настала ван територије Републике Србије, користи и даље призната права у обиму, на начин и под условима прописаним овим законом уколико је у исплати у Републици Србији био без прекида до дана ступања на снагу овог закона.

Корисник из члана 1. овог члана, који је преузет у систем заштите Републике Србије, односно коме је наведено својство, односно право, признато после 17. августа 1990. године престају призната права даном почетка примене овог закона.

Члан 229.

Лицу коме је по основу из члана 18. тачка 2) овог закона признато својство мирнодопског војног инвалида по прописима који су били на снази до ступања на снагу овог закона, својство мирнодопског војног инвалида превешће се на својство цивилног инвалида рата са процентом инвалидитета који му буде утврђен налазом и мишљењем лекарске комисије о проценту његовог садашњег инвалидитета прибављеном у поступку превођења. Изузетно од члана 18. овог закона, ово лице задржаће својство цивилног инвалида рада и ако је проценат његовог телесног оштећења мањи од 50%, у ком случају ће се проценат његовог

инвалидитета и износ личне инвалиднине утврдити као код војног инвалида од VIII до X групе.

Чланови породица лица из става 1. овог члана задржаће права која су им призната као члановима породице умрлог мирнодопског војног инвалида.

Члан 230.

Борци из члана 2. став 1. тач. 3) и 4) Закона о основним правима бораца, војних инвалида и породица палих бораца („Службени лист СРЈ”, бр. 24/98, 29/98-исправка и 25/00-СУС и „Службени гласник РС”, бр. 101/05-др.закон и 111/209-др.закон), као и чланови њихових породица, задржавају права која су им призната по прописима који су престали да важе ступањем на снагу овог закона, а која су прописана и овим законом и настављају са коришћењем тих права под условима, на начин и у обиму прописаном овим законом.

Корисници из става 1. овог члана, поред права наведених у том ставу, која остварују на дан ступања на снагу овог закона, могу остварити и права прописана одредбама чл. 55, 57, 59, 60, 61, 65, 74, 82, 87, 88, 90, 91, 92, 93, 97, 102, 105. и 106. овог закона, уколико испуњавају услове прописане овим законом.

Члан 231.

Супружник, деца рођена у браку или ван брака и усвојена деца, као и пасторчад умрлог борца из члана 230. овог закона који је био ратни војни инвалид, могу остварити права прописана овим законом која припадају члановима породице умрлог ратног војног инвалида по овом закону, уколико за то испуњавају прописане услове и остварују их на начин, под условима и у обиму прописаном овим законом.

Члан 232.

Поступци по захтевима за признавање својства борца, својства ратног војног инвалида по основу учешћа у НОР-у у својству припадника Југословенске војске у отаџбини и Равногорског покрета и права на породичну инвалиднину по основу борца који је под околностима овог учешћа погинуо или умро, као и по захтевима за додељивање „Равногорске споменице 1941.” и захтевима за признавање права на изузетно месечно новчано примање и додатак на име разлике између оствареног примања и гарантованог износа за носиоце „Партизанске споменице 1941.”, за чије решавање је, сходно Уредби о начину остваривања права припадника Југословенске војске у отаџбини и Равногорског покрета у области борачко-инвалидске заштите („Службени гласник РС”, број 51/06), било потребно мишљење Комисије из члана 43. став 3. Закона о правима

бораца, војних инвалида и чланова њихових породица („Службени гласник СРС”, број 54/89 и „Службени гласник РС”, бр. 137/04 и 69/2012-УС) обуставиће се.

Члан 233.

Носиоци „Партизанске споменице 1941.”, борци Народноослободилачког рата, борци шпанског националноослободилачког и револуционарног рата од 1936. до 1939. године и лица одликована Орденом народног хероја, као и чланови њихових породица који су остварили право на додатак уз пензију, право на стално месечно новчано примање, додатак на име разлике између оствареног примања и гарантованог износа за носиоце „Партизанске споменице 1941.”, право на годишње новчано примање, право на здравствену заштиту и новчане накнаде у вези са остваривањем здравствене заштите, право на бесплатну и повлашћену возњу, накнаду трошкова сахране и војне почести за време сахране по прописима који престају да важе даном ступања на снагу овог закона настављају са коришћењем тих права у обиму и на начин утврђен прописима који престају да важе даном ступања на снагу овог закона, с тим што се за утврђивање тих права примењује основ из члана 27. овог закона, а усклађивање се врши по одредбама овог закона, осим права на додатак уз пензију – које ће се усклађивати на начин утврђен по прописима о пензијском и инвалидском осигурању.

Лице које сноси трошкова сахране носиоца Ордена народног хероја и носиоца „Партизанске споменице 1941.” има право на накнаду трошкова сахране у једноструком износу од основа из члана 27. овог закона.

Члан 234.

Право на месечно новчано примање за време незапослености које су остварили ратни војни инвалиди V до X групе по Уредби о праву на месечно новчано примање за време незапослености ратних војних инвалида од V до X групе из оружаних акција после 17. августа 1990. године („Службени гласник РС”, број 42/06), оствариваће се у износу који им је признат по наведеној уредби док испуњавају услове који су прописани за остваривање права на инвалидски додатак незапосленог ратног војног инвалида по овом закону. По престанку остваривања овог права због неиспуњавања наведених услова, ово право им се не може поново признати уколико накнадно испуне тај услов.

Члан 235.

Корисници којима су, по месту пребивалишта на територији АП Косово и Метохија, призната права из области борачко-инвалидске заштите, односно заштите цивилних инвалида рата, а који се на дан ступања на снагу овог закона налазе у систему исплате борачко-инвалидске заштите Републике Србије по основу успостављања те исплате као вида хуманитарне помоћи избеглим, односно

расељеним лицима, задржаће призната права и након ступања на снагу овог закона. Осталим корисницима са територије АП Косово и Метохија, којима се на дан ступања на снагу овог закона не врши исплата признатих права у систему борачко-инвалидске заштите Републике Србије, престају права која су им била призната даном са којим им је извршена обустава исплате.

Захтеви лица из става 1. овог члана ради успостављања исплате, који нису решени до дана ступања на снагу овог закона, решиће се по одредбама овог закона.

Члан 236.

Права призната по прописима који престају да важе даном ступања на снагу овог закона, односно која су призната по овом закону престају ако је корисник остварио право по истом чињеничном основу, по другом правном основу, од стране других органа, односно других држава формираних на територији претходне Југославије.

Члан 237.

Изузетно од рокова прописаних одредбама чл. 137, 140. и 141. овог закона, захтев за признавање својства војног инвалида, својства цивилног инвалида рата и права на породичну инвалиднину услед ране, повреде или озледе, односно погибије или нестанка члана породице под околностима наведеним у тим одредбама, за случајеве који су настали пре ступања на снагу овог закона, може се поднети и у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 238.

Захтев лица за успостављање исплате на основу решења надлежног органа Републике Србије, коме се исплата није вршила у Републици Србији на дан ступања на снагу овог закона, већ је на основу тог решења или решења надлежног органа друге републике преведен у систем борачко-инвалидске заштите у некој од република бивше Социјалистичке Федеративне Републике Југославије или Савезне Републике Југославије, односно друге државе чланице државне заједнице Србија и Црна Гора, неће се узимати у поступак, без обзира на држављанство и пребивалиште подносиоца захтева.

Захтев за признање аналогних права по истом чињеничном основу по овом закону у Републици Србији лица које је решењем друге републике бивше СФРЈ, Савезне Републике Југославије, односно друге чланице државне заједнице Србија и Црна Гора остварило права у области борачко-инвалидске заштите по прописима Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, Савезне

Републике Југославије, односно Државне заједнице Србија и Црна Гора, одбиће се, без обзира на држављанство и пребивалиште подносиоца захтева.

Члан 239.

Захтев за остваривање права на ортопедска и друга медицинско-техничка помагала по прописима који престају да важе даном ступања на снагу овог закона, а која нису прописана овим законом, одбиће се. Права на ортопедска и друга медицинско-техничка помагала која су била призната до дана ступања на снагу овог закона, која нису прописана овим законом, престају истеком рока трајања тих помагала.

Члан 240.

Право на изузетно месечно новчано примање, право на посебно месечно новчано примање и право на изузетну новчану накнаду призната по прописима који престају да важе ступањем на снагу овог закона, након ступања на снагу овог закона оствариваће се као изузетно месечно новчано примање под условима, на начин и у износима прописаним за право на месечно новчано примање по овом Закону.

Решење о превођењу права из става 1. овог члана, уз утврђивање имовинских услова за њихово даље остваривање првостепени орган донеће по службеној дужности у року од 9 месеци од дана ступања на снагу овог закона са правним дејством од првог дана десетог месеца од дана ступања на снагу овог закона, до када ће се ова права остваривати у износима који им се сада исплаћују уз њихову валоризацију у складу са процентом кретања просечне месечне зараде без пореза и доприноса у Републици.

За доношење решења из ст. 1. и 2. овог члана надлежни су органи из чл. 148 и 165. овог закона.

Члан 241.

Првостепени орган, по службеној дужности, донеће решења о престанку права, о исплати права, о усклађивању износа права, односно превођењу права, у складу са овим законом, у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона за следећа права:

1) борачки додатак – на инвалидски додатак ратног војног инвалида у радном односу, у ком поступку ће се извршити процена радне

способности корисника сходно члану 77. став 1. овог закона и о праву одлучити у зависности од испуњености овог услова;

2) накнаду за време незапослености ратних војних инвалида од I до IV групе – на инвалидски додатак незапосленог ратног војног инвалида, у ком поступку ће се извршити процена радне способности корисника сходно члану 80. став 1. тачка 1) овог закона и о праву одлучити у зависности од испуњености овог услова. Процена радне способности ради задржавања права сагласно члану 234. овог закона у овом року извршиће се и корисницима месечног новчаног примања за време незапослености војних инвалида V до X групе.

3) накнаду трошкова смештаја у установе социјалне заштите – у складу са одредбом чл. 74. и 75. овог закона утврдиће износ накнаде трошкова смештаја у установе социјалне заштите и износ задржаног права;

4) додатка за негу корисника месечног новчаног примања – на право на додатак за негу IV степена;

5) повећање месечног новчаног примања због везаности за постељу – на право на додатак за негу IV степена.

Права по решењу из става 1. овог члана признају се од првог дана шестог месеца од дана ступања на снагу овог закона.

Права на месечно новчано примање, породични додатак, новчану помоћ, инвалидски додатак и основну новчану накнаду по ранијим прописима аутономних покрајина, као и прописима који престају да важе ступањем на снагу овог закона – на право на месечно новчано примање по овом закону, уз утврђивање услова за остваривање права на месечно новчано примање по овом закону, донеће се до 31. марта 2017. године са правним дејством од 1. априла 2017. године. До 31. марта 2017. године, наведена права оствариваће се у обиму, на начин и по поступку уређеном прописима који су били на снази до дана ступања на снагу овог закона. У 2016. години неће се вршити усклађивање права на месечно новчано примање и породични додатак сходно члану 43. став 2. Закона о правима бораца, војних инвалида и чланова њихових породица („Службени гласник СРС”, број 54/89 и „Службени гласник РС”, број 137/04 и 69/2012 (УС)), нити ће се вршити коначно усклађивање овог права за период 1. јануар – 31. март 2016. године сходно члану 53. став 4. до 6. тог Закона.

Кориснику породичне инвалиднине по основу умрлог војног инвалида који је користио додатак на негу, а који је и корисник породичног додатка, до превођења породичног додатка на месечно новчано примање сходно члану 3. овог

члана не припада право на породичну инвалиднину у износу из члана 50. овог закона, већ право на породичну инвалиднину у износу из члана 49. овог закона.

Члан 242.

У поступку превођења права из члана 241. ст. 1. и 3. овог закона о којима се одлучује и на основу налаза и мишљења надлежне лекарске комисије прибавиће се нов налаз и мишљење лекарске комисије а о праву ће се одлучити сагласно том налазу и мишљењу.

У поступку превођења права из члана 241. став 3. овог закона корисници права којима је неспособност за рад утврђена сходно годинама старости по прописима који се стављају ван снаге ступањем на снагу овог закона, сматраће се неспособним за рад и по овом закону.

Члан 243.

Корисницима права из члана 196. овог закона који немају једино пребивалиште на територији Републике Србије престаје исплата признатих права истеком три месеца од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 244.

Исплата права признатих по прописима који су били на снази до дана ступања на снагу овог закона, а која треба превести на овај закон, вршиће се као аконтација до њиховог превођења на одредбе овог закона.

Члан 245.

Решење о усклађивању, односно превођењу права из чл. 240. и 241. овог закона подлеже ревизији која се спроводи сходно одредбама чл. 166. до 171. овог закона. Ако против овог решења није изјављена жалба, првостепени орган који је донео то решење, изузетно од рока из члана 167. овог закона, доставиће га заједно са списима предмета надлежном другостепеном органу у року који му одреди тај орган. У овим случајевима ревизија и жалба не одлажу извршење решења. У поступку ревизије, изузетно од одредбе члана 170. став 1. овог закона, то решење се може само укинути и управна ствар другачије решити или укинути и вратити на поновни поступак и одлуку.

Члан 246.

Прописи за спровођење овог закона донеће се у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

До доношења прописа из става 1. овог члана примењиваће се подзаконски акти донети на основу прописа који престају да важе даном ступања на снагу овог закона, уколико нису у супротности са њим.

Исплата права прописаних овим законом вршиће се по прописима који престају да важе даном ступања на снагу овог закона, до формирања Јединствене матичне евиденције – када ће се прећи на исплату у складу са чланом 201. овог закона.

Права прописана чл. 97, 98. и 100. овог закона признаваће се од 1. јануара 2017. године, до када ће се та права остваривати по прописима који престају да важе ступањем на снагу овог закона.

Кориснику коме је, по пропису који престаје да важи ступањем на снагу овог закона, признато право на путничко моторно возило, право на новчану накнаду за набавку путничког моторног возила по члану 82. овог закона може се признати по истеку рока од седам година од дана преузимања тог возила, односно исплате новчаног примања по Закључку Владе 05 Број: 401-1181/2011 од 24. фебруара 2011. године.

Члан 247.

Влада Републике Србије осигураће кадровске и материјалне претпоставке за спровођење овог закона.

Члан 248.

Даном ступања на снагу овог закона престају да важе:

- 1) Закон о правима бораца, војних инвалида и чланова њихових породица („Службени гласник СРС”, број 54/89 и „Службени гласник РС”, бр. 137/04 и 69/2012-УС);
- 2) Закон о правима цивилних инвалида рата („Службени гласник РС”, број 52/96);
- 3) Закон о финансирању удружења бораца ослободилачких ратова Србије („Службени гласник РС”, број 21/90);
- 4) Закон о основним правима бораца, војних инвалида и породица палих бораца („Службени лист СРЈ”, бр. 24/98, 29/98-исправка и 25/00-СУС и „Службени гласник РС”, бр. 101/05-др. закон и 111/2009-др. закон);
- 5) Закон о заштити чланова породице лица на обавезној војној служби („Службени лист СФРЈ”, број 18/76);
- 6) Закон о остваривању заштите чланова породице лица на обавезној војној служби („Службени гласник СРС”, бр. 9/77, 45/79, 10/84 и 49/89”);
- 7) одредбе чл. 60. и 61. Закона о утврђивању надлежности Аутономне покрајине Војводине („Службени гласник РС”, број 99/2009);

- 8) одредбе чл. 1а, 2, 3, 5, 6а, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 18, 18а, 19, 20, 22, 23а и 23б Закона о основним правима носилаца „Партизанске споменице 1941.” („Службени лист СФРЈ”, бр. 67/72, 40/73, 33/76, 32/81, 68/81, 53/82-пречишћен текст, 25/85, 75/85, 44/89, 87/89, 20/90, 42/90 и „Службени лист СРЈ”, бр. 24/98-др. закон);
- 9) одредбе чл. 2а, 3, 4, 6, 7а, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 19, 19а, 20, 21, 23, 24а и 24б Закона о основним правима бораца шпанског националноослободилачког и револуционарног рата од 1936. до 1939. године („Службени лист СФРЈ”, бр. 67/72, 40/73, 33/76, 32/81, 68/81, 53/82-пречишћен текст, 25/85, 75/85, 44/89, 87/89, 20/90, 42/90 и „Службени лист СРЈ”, број 24/98-др. закон);
- 10) одредбе чл. 2, 3, 5, 6, 8, 10а, 10б, 10в, 10д, 11, 12, 12а, 13, 14, 14а, 15, 17. и 19. Закона о основним правима лица одликованих Орденом народног хероја („Службени лист СФРЈ”, бр. 67/72, 21/74, 33/76, 32/81, 68/81, 53/82-пречишћен текст, 25/85, 75/85, 44/89, 87/89, 20/90, 42/90 и „Службени лист СРЈ”, број 24/98-др. закон);
- 11) одредбе чл. 1а, 2, 4, 11. и 11а Закона о основним правима лица одликованих Орденом Карађорђевог звезде с мачевима, Орденом Белог орла с мачевима и Златном медаљом Обилића („Службени лист СФРЈ”, бр. 67/72, 22/73, 33/76, 68/81, 53/82-пречишћен текст, 75/85, 44/89, 87/89 и „Службени лист СРЈ”, број 24/98-др. закон));
- 12) одредбе чл. 4, 5, 6, 8, 11. и 15. Закона о борачком додатку („Службени лист СФРЈ”, бр. 67/72, 33/76, 32/81, 68/81, 53/82-пречишћен текст, 75/85, 44/89, 87/89, 20/90, 42/90 и „Службени лист СРЈ”, број 24/98-др. закон));
- 13) Уредба о начину остваривања права припадника Југословенске војске у отаџбини и Равногорског покрета у области борачко-инвалидске заштите („Службени гласник РС”, бр. 51/05 и 103/2012-УС);
- 14) Уредба о праву на месечно новчано примање за време незапослености ратних војних инвалида од V до X групе из оружаних акција после 17. августа 1990. године („Службени гласник РС”, број 42/06);
- 15) Одлука о образовању Комисије за одлучивање о праву на изузетно месечно новчано примање („Службени гласник РС”, број 81/05).

Члан 249.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.